

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΕ'

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ
1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι. — Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Ἀρχιεπισκοπῆς

12 Ἰουνίου 1883

Ο ΠΑΤΗΡ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ

[Μοιστωρία Α. Ἀλεξίου. — Μετάφρασις Π. Ι. Φέρμου].

Συνέχεια (δὲ σελ. 357)

Δ'

Τὴν ἐπιούσαν περὶ ὥραν πέμπτην καὶ ἡμίσειαν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ στρατώνος ἡ σάλπιγξ ἐσήμαινε τὴν ἐπίσχεσιν τῶν ἵππων. Ὁ Ἰωάννης ἦτο ἤδη ἔφιππος καὶ ἐλάμβανε τὸ πρόσταγμα τῆς ἡμιλογίας του. Λήγοντος δὲ τοῦ μινός Μαλου πάντες οἱ νεοσύλληκτοι εἶνε ἤδη ἐξησκημένοι καὶ ἱκανοὶ νὰ μετάρχωσι τῶν ἀπὸ κοινοῦ γινομένων ἐξελιγμῶν. Καθ' ἑκάστην δὲ σχεδὸν ἐκτελοῦνται ἐν τῷ Πολυγώνῳ μεγάλα γυμνάσια ἐξευγμένων κανονιστοειχίων.

Ὁ Ἰωάννης ἠγάπα τὸ ἔργον του συνήθιζε δὲ νὰ παρίσταται αὐτοπροσώπως καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐξευγνύοντο καὶ ἐσάττοντο οἱ ἵπποι, ὡσαύτως δὲ καὶ νὰ ἐπιβλέπῃ τὸν ὄπλισμόν καὶ τὸ βᾶδισμα τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὴν πρωίαν ὅμως ἐκείνην ἐλαχίστην προσοχὴν κατέβαλεν εἰς τὰς μικρὰς ταύτας λεπτομερείας τῆς ὑπηρεσίας.

Πρόβλημα τι τὸν ἐτάρακτε, τὸν ἐβασάνιζε, τὸν εἶχε μετέωρον, καὶ τὸ πρόβλημα τοῦτο δὲν ἦτο ἐκ τῶν λυομένων ἐν τῇ Πολυτεχνικῇ σχολῇ ἐνθα ἐξεπαιδεύθη. Ὁ Ἰωάννης δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ τὴν ἀκριβῆ ἀπόκρισιν τῆς ἐρωτήσεως ταύτης:

— Τίς τῶν δύο εἶνε εὐμορφότερα;

Ἐν τῷ Πολυγώνῳ κατὰ τὸ πρότον μέρος τῶν γυμνασίων, ἐκάστη κανονιστοειχία ἀσκεῖται καθ' ἑαυτὴν διοικουμένη ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ· ἀλλὰ πολλάκις ὁ λοχαγὸς παραχωρεῖ τὴν διοίκησιν εἰς τινὰ τῶν ὑπολοχαγῶν χάριν ἀσκήσεως καὶ αὐτοῦ. Τὴν πρωίαν λοιπὸν ἐκείνην ἀκριβῶς εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν γυμνασίων ἡ διοίκησις ἀνετέθη τῷ ὑπολοχαγῷ Ἰωάννῃ. Ἀλλ' ὁ λοχαγὸς ὅστις ἐγίνωσκε τὸν ὑπολοχαγόν του ὡς ἀξιωματικὸν ἀρίστα πεπαιδευμένον, ἱκανόν καὶ δεξιότατον, σφόδρα ἐξεπλάγῃ βλέπων ὅτι τὰ γυμνάσια ἐγίνοντο κακῶς καὶ διαστρόφως. Ὁ Ἰωάννης δις ἢ τρίς ἐσφάλη περὶ τὰς κινήσεις, οὔτε νὰ διατηρήσῃ τὰς ἀποστάσεις ἠδύνατο, οὔτε νὰ τὰς προσδιορίσῃ τὰ ζεύγη τῶν ἵππων

ἐπανειλημμένως ἦλθον εἰς ἐπαφήν, ὥστε ὁ λοχαγὸς ἠναγκάσθη νὰ παρεμβῆ καὶ νὰ ἐπιπλήξῃ τὸν Ἰωάννην.

— Δὲν ἐννοῶ τί ἔχετε σήμερον. Πρώτην φοράν σὲ συμβαίνει τοῦτο.

Καὶ ὄντως πρώτην ἤδη φοράν ὁ Ἰωάννης ἐν τῷ Πολυγώνῳ τῆς Σουβίνης πᾶν ἄλλο ἐβλεπεν ἢ τηλεβόλα καὶ ἀμάξια, πᾶν ἄλλο ἢ πυροβολητὰς καὶ ζευγίτας. Ἐν ταῖς νεφέλαις τοῦ ὑπὸ τῶν τροχῶν καὶ ὑπὸ τῶν ποδῶν τῶν ἵππων ἐξευγειρομένου κονιορτοῦ, ὁ Ἰωάννης διέκρινεν οὐχὶ τὴν δευτέραν κανονιστοειχίαν τοῦ ἐνάτου συντάγματος, ἀλλ' εὐκρινῆ τὴν εἰκόνα τῶν δύο μελανοφθάλμων καὶ χρυσοκόμων Ἀμερικανίδων. Καὶ τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ λοχαγὸς του τὸν ἐπατίμα σφοδρῶς, ὁ Ἰωάννης ἔλεγε καθ' ἑαυτόν:

— Εὐμορφότερα εἶνε ἡ κυρία Σκώτ!

Τὰ γυμνάσια διακόπτονται γινομένου μικροῦ διαλείμματος δέκα λεπτῶν τῆς ὥρας. Κατὰ τὸ διάλειμμα τοῦτο οἱ ἀξιωματικοὶ συνεργόμενοι συνδιαλέγονται. Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης τὴν πρωίαν ἐκείνην ἔμεινε κατὰ μέρος μόνος μετὰ τῶν γχεσινῶν του ἀναμνήσεων. Ὁ νοῦς του ἐπέμενε ἐπαναφέρειν αὐτὸν εἰς τὸ πρεσβυτέριον τοῦ Λογγεβάλ. . . Μάλιστα, ἡ θελατικωτάτη τῶν δύο ἀδελφῶν ἦτο ἡ κυρία Σκώτ, ἡ δὲ μίς Πέρισβαλ ἦτο παιδίον. Ἐπανεβλεπε τὴν κυρίαν Σκώτ ἐν τῇ μικρᾷ τραπέζῃ τοῦ ἐφημερίου, ἤκροατο τῆς διηγήσεως αὐτῆς γινομένης μετὰ τὸσαύτης εὐλικρινείας καὶ ἐλευθερίας, ἡ δὲ παράξενός πως ἀρμονία τῆς φωνῆς ἐκείνης, τῆς ἐχούσης πολὺ τι τὸ ἰδιάζον, ἡ τοσοῦτον συγκινητικὴ, ἔθελγεν ἔτι τὰ ὠτὰ του. Ἐνόμιζε δὲ ὅτι ἦτο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐβλεπεν ἐκείνην ἐνώπιόν του γονυκλινῆ καὶ καλύπτουσαν τὴν κομφὴν κεφαλὴν της διὰ τῶν δύο λεπτοφυῶν χειρῶν της. Ἐπειτα ἤκουετο ἡ μελωδία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανου, καὶ ἐν τῇ σκιᾷ μακρᾶν καὶ συγκεχυμένως διέκρινε τὴν κομφὴν καὶ λεπτὴν σκιαγραφίαν τῆς Μπεττίνας.

Παιδίον! Ἄμ' δὲν ἦτο παιδίον;

Αἱ σάλπιγγες ἀντήχησαν, τὸ γυμνάσιον ἐκνελήθη, ἀλλ' εὐτυχῶς οὔτε διοικήσεις πλέον οὔτε εὐθύνη, διότι καὶ αἱ τέσσαρες ὁμοῦ κανονιστοειχίαι ἐξετέλουν ἐξελιγμούς. Ἐφαίνετο δὲ

στρεφόμενος πάσας τὰς στροφὰς ὁ πελώριος ἐκεῖνος ὄγκος ἀνδρῶν καὶ ἵππων καὶ ἀμαξίων, ὅτε μὲν ἀναπτυσσόμενος εἰς μακρὰν γραμμὴν μάχης, ὅτε δὲ συμπυκνόμενος καὶ συμπυκνούμενος.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ Μπεττίνα ἠρέμα καὶ ἀνεπαίσθητως ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Ἰωάννου ὑπεσκέλιζε τὴν κυρίαν Σκώτ. Τῷ ἐφάνετο μειδίωσα καὶ ἐρυθριῶσα ἐντὸς τῶν ὑπὸ τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου περιχρυσουμένων κυμάτων τῆς διεσπαρμένης κόμης τῆς. *Κύριε Ἰωάννη...*, τὸν εἶπε κύριος Ἰωάννη. . . καὶ οὐδέποτε τὸ ὄνομα τοῦ ἐφάνη εἰς αὐτὸν τόσον εὐμορφον. Καὶ αἱ τελευταῖαι χειραφῆαι κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἀναχωρήσεως πρὶν ἢ ἀναβῶσιν εἰς τὴν ἀμαξίαν! . . . Ἡ μὲς Πέρσιβαλ τῷ ἐσφιγξέ τὴν χεῖρα ὀλίγον τι ἰσχυρότερον τῆς κυρίας Σκώτ. . . ὀλίγον τι ἰσχυρότερον, βεβαίως. Ἦτο δὲ ἡ χεῖρ τῆς ἀνευ χειρῶν, διότι τὰς εἶχεν ἐκβάλλῃ ὅτε ἐπαίξε τὸ ὄργανον, καὶ ὁ Ἰωάννης ἠσθάνετο ἐπὶ τὴν σύσφιγγιν τῆς μικρᾶς ἐκείνης γυμνῆς χειρὸς, ἥτις εἰσέδουσε δροσερὰ καὶ ἀπαλὴ εἰς τὴν βάνκυσον καὶ χονδρὴν στρατιωτικὴν του χεῖρα.

— Ἠπατώμην πρὸ ὀλίγου, διενεοῖτο ὁ Ἰωάννης, ὠραιοτέρα εἶνε ἡ μὲς Πέρσιβαλ.

Τὰ γυμνάσια ἔληξαν. Αἱ κανονιστοίχαι ἐτέθησαν ὀπίσθεν ἀλλήλων κατὰ πυκνὰ διαστήματα εἰς γραμμὴν, καὶ ἔπειτα παρήλασαν μετὰ πολλῆς ταχύτητος μετὰ φρικαλέου θορύβου καὶ ἐν τῷ μέσῳ στροβίλου κονιορτοῦ. Ὅτε δὲ ὁ Ἰωάννης ξιφῆρος παρήλαυσε πρὸ τοῦ συνταγματάρχου, αἱ δύο εἰκόνες τῶν δύο ἀδελφῶν συνεχέοντο καὶ περιπλέκοντο ποσοῦτον ἐν τῇ μνήμῃ του, ὥστε εἰσέδουσαν εἰς ἀλλήλας καὶ ἐξηφανίζοντο τρόπον τινὰ αὐτὴ ὑπὸ ἐκείνης καὶ ἐγίνοντο ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Οἷος δὴ ποτε αὐτῶν παραλληλισμὸς ἦτο πρᾶγμα ἀδύνατον ἐνεκα τῆς παραδόξου ταύτης συγχύσεως τῶν δύο τῆς συγκρίσεως ὄρων.

Οὕτω δὲ ἡ κυρία Σκώτ καὶ ἡ μὲς Πέρσιβαλ διέμειναν ἀχώριστοι ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Ἰωάννου μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐμελλε νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ τὰς ἐπανίδῃ. Ἡ ἐντύπωσις τῆς αἰφνιδίου ἐκείνης συναντήσεως δὲν ἐξηλείφθη, ἀλλὰ παρέμεινε ζωηροτάτη καὶ εὐαρεστοτάτη ποσοῦτον, ὥστε ὁ Ἰωάννης ἠσθάνετο ἐκαυτὸν ἀγωνιῶντα καὶ τεταραγμένον.

— Νὰ ἔκαμα ἀρὰ γε τὴν ἀνοησίαν, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, νὰ ἀγαπήσω μακρινῶς ἐκ πρώτης ὄψεως; Ἀλλ' ὄχι, εἰμπορεῖ τις νὰ ἀγαπήσῃ μίαν γυναῖκα. . . ὄχι ὅμως δύο γυναῖκας ταυτοχρόνως.

Καὶ ἡ σκέψις αὕτη τὸν ἐνεθάρρυνε. Ἦτο νεώτατος ὁ μέγας ἐκεῖνος εἰκοσιτετραετής νεκνίσκος. Οὐδέποτε ὁ ἔρωσ εἰσέδουσαν εἰς τὴν καρδίαν του τελείως, εἰλικρινῶς καὶ προφανῶς. Τὸν ἔρωτα ἐγίνωσκε σχεδὸν μόνον ἐκ τῶν μυθιστι-

ρημάτων, ὀλίγιστα δὲ ἀνέγνωσε μυθιστορήματα. Ἀλλὰ δὲν ἦτο βεβαίως καὶ ἄγγελος· τὸν ἀντιὸν δὲ ὁ Παῦλος Λαβαρδὲν εἶχε διαρκῆ ἐν τῇ καρδίᾳ του τρεῖς ἢ τέσσαρα σφοδρὰ πάθη συζῶντα ἐν αὐτῇ ἀδελφικώτατα καὶ ἐν ἀκρᾷ συμπνοίᾳ.

Ὁ δὲ Ἰωάννης μόλις εἶχεν ἴδῃ τὸν κόσμον. Δεκάκις ἰσῶς παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ Παύλου εἰς ἐσπερίδας καὶ χοροὺς εἰς τοὺς πύργους τῶν πέριξ. Ἀλλ' ἀπεκόμισεν ἐκεῖθεν συναισθήματα ὀχληρίας, δυσαρρεσκείας καὶ ἀνίας. Συνεπέρανε δὲ ὅτι αἱ διασκεδάσεις ἐκεῖναι δὲν ἦσαν δι' αὐτόν. Αὐτὸς εἶχε κλίσεις ἐμβροθεστέρας καὶ ἀπλᾶς, ἡγάπα τὴν μοναξίαν, τὴν ἐργασίαν, τοὺς μακροὺς περιπάτους, τὰ μεγάλα διαστήματα, τοὺς ἵππους, τὰ βιβλία. Ἦτο πῶς ἄγριος καὶ ὀλίγον χωρικός. Ἐλάτρευε τὸ χωρίον του καὶ πάντας τοὺς παλαιούς μάρτυρας τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, οἵτινές τῷ ἔλεγον περὶ τοῦ παρελθόντος. Ἐφοβεῖτο σφοδρὰ τὸν τετρακόρον ἐν αἰτοῦση ἐκτελούμενον, ἀλλὰ κατ' ἔτος ἐν τῇ πανηγύρει τοῦ Λογγεβάλ ἀσμένως ἐχώρευε μετὰ τῶν ἐγγχωρίων κορασιῶν καὶ τῶν γυναικῶν.

Ἐν ἔβλεπε τὴν κυρίαν Σκώτ καὶ τὴν μὲς Πέρσιβαλ ἐν τῷ μεγάρῳ αὐτῶν ἐν Παρισίῳ, ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ λαμπρότητι καὶ πολυτελείᾳ, ἐν ὅλῃ τῇ λάμπει τῆς κομψότητος αὐτῶν, θά τας παρετήρει μακρόθεν μετὰ περιεργίας ὡς θελκτικὰ τινα τεχνουργήματα. Ἐπειτα δὲ θὰ εἰσῆρχετο εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἀναμφιβόλως θὰ ἀπεκοιμήτο κατὰ τὸ σῆμα μετὰ πλείστης ὄσης ἡρεμίας.

Μάλιστα· ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν συνέβησαν οὕτω πῶς καὶ δι' αὐτὸ ἐξεπλάγη καὶ ἐταράχθη. Αἱ δύο ἐκεῖναι γυναῖκες ὅλως ταχέως καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐπεφάνησαν ἐνώπιόν του ἐν τόπῳ οἰκίῳ, καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης ἡμέρας ἐφάνησαν ἀπλᾶ, ἀγαθαί, ἀφελεῖς, εἰλικρινεῖς καὶ πρὸς ἐπίμετρον ἐξαισίας καλλονῆς, ὅπερ οὐδὲ ὅπως βλάπτει. Ὁ Ἰωάννης λοιπὸν ἠσθάνθη ἐαυτὸν παρευθὺς καταθελχθέντα, καὶ ἦτο ἔτι.

Ὅτε δὲ κατέβαινε ἀπὸ τοῦ ἵππου περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ στρατώνος, τὴν αὐτὴν ὥραν ὁ πατὴρ Κωνσταντῖος ἐξεκίνει παιδρὸς εἰς περιοδείαν. Ἡ κεφαλή του γηραιοῦ ἱερέως ἀπὸ τῆς χθὲς ἦτο τεταραγμένη. Ὁ Ἰωάννης δὲν εἶχε κοιμηθῆ πολὺ, αὐτὸς δὲ ὁ τάλας ἐφημέριος οὐδὲ ὅπως ἐκοιμήθη.

Ὁρθρου βαθῆς ἐξηγέρθη, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων μόνος μετὰ τῆς Παυλίνης ἠοιθμήσεν ἐπανειλημμένως τὰ χρήματά του, ἐξάπλων ἐπὶ τῆς τραπέζης τὰ ἑκατὸ λουδοβικεῖά του καὶ ὡς τις φιλόργυρος ψηλαφῶν αὐτὰ καὶ εὐφραίνόμενος. Πάντα δὲ ταῦτα ἦσαν κτήματά του, κτήματά του, τουτέστι κτήματά τῶν πτωχῶν.

— Μὴ τρέχετε πολὺ, δέσποτα, ἔλεγεν ἡ Παυλίνα, νὰ εἰσθε οἰκονόμοι. Θαρρῶ πῶς ἂν μοιρᾶ-

σατε σήμερα καμμιάν ἑκατοστὴν φράγκα. . .

— Δὲν ἀρκοῦν, Παυλίνα, δὲν ἀρκοῦν. Μίαν φορὰν μόνον εἰς ὄλην μου τὴν ζωὴν θὰ χρῶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ θὰ τὴν χρῶ! Εἰξεύρεις πόσα θὰ δώσω, Παυλίνα;

— Πόσα, δέσποτα;

— Χίλια φράγκα!

— Χίλια φράγκα!

— Ναι! τὴν εἶμεθα ἑκατομμυριοῦχοι. Ἐχομεν ἰδικούς μας ὄλους τοὺς θησαυρούς τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἐγὼ θὰ κάμω οἰκονομίας; Ὅχι, σήμερον κατ' οὐδένα λόγον! Καὶ δὲν ἔχω καὶ δικαίωμα.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας, περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν, ἐξεκίνησε καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν του ἐπιπτε χρυσῆ βροχή. Πάντες οἱ πτωχοὶ ἔλαβον τὸ μέρος των, οἱ τε ἀνομολογοῦντες τὴν πτωχείαν των καὶ οἱ ἀποκρύπτοντες αὐτήν. Ἐκίστη δὲ δόσις συνωδεύετο ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ λογιδρίου:

— Εἶνε ἀπὸ μέρους τῶν νέων κυρίων τοῦ Λογγεβάλ. Εἶνε δύο Ἀμερικανίδες. . . κυρία Σκώτ καὶ μὲς Πέρσιβαλ. Νὰ ἐνθυμῆσθε καλὰ τὰ ὀνόματά των καὶ νὰ δεηθῆτε ἀπόψε ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἐπειτα δὲ ἀπῆρχετο χωρὶς νὰ ἀνεμῆνη τὰς εὐχαριστίας τῶν εὐεργετουμένων. Διὰ τῶν ἀγρῶν δὲ καὶ τῶν δασῶν ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, ἀπὸ καλύβης εἰς καλύβην ἐβάδιζεν, ἐβάδιζεν, ἐβάδιζε. Κατελάμβανε δὲ αὐτὸν ἐλαφρὰ τις μέθη, διότι πανταχοῦ ὄθεν διήρχετο ἠκούοντο κραυγαὶ χαρᾶς καὶ ἐκπλήξεως. Τὰ χρυσὰ ἐκεῖνα εἰκοσάφραγκα ἐπιπτον ὡς ἐκ θαύματος εἰς τὰς πτωχὰς χεῖρας τὰς συνειθισμένους νὰ δέχωνται μόνον ἀργυρὰ κέρματα. Ὁ ἐφημέριος ἔκαμε καὶ τὴν εἰλες, αὐτόχρονα τρέλας, ἦτο ποσοῦτον ἐξάλλος καὶ ἀκράτητος, ὥστε εἶδιδε καὶ εἰς τοὺς οὐδὲ ὅπως αἰτοῦντας.

Συναντήσας ἀπόμαχόν τινα λοχίαν καταλιπόντα ἐν Σεβαστοπόλει τὸν ἕτερον τῶν βραχιόνων του:

— Νὰ, Κλαύδιε, τῷ εἶπε, λάβε εἰκοσι φράγκα.

— Εἰκοσι φράγκα! μὰ ἐγὼ δὲν ἐζήτησα, δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ τίποτα. Ἐχω τὴν σύνταξίν μου.

Τὴν σύνταξίν του! . . . ἑπτακόσια φράγκα τὸ ἔτος!

— Δὲν πειράζει, ἀπεκρίθη ὁ ἐφημέριος, ἀγαρᾶξαι σιγάρα· ἀλλὰ ἀκουσ' ἐδῶ, αὐτὰ εἶνε ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν.

Καὶ ἐπανελάβε τὴν προσλαλίαν του περὶ τῶν νέων κυρίων τοῦ Λογγεβάλ.

Εἰσῆλθεν ἔπειτα εἰς τὸν οἰκίσκον ἀξιολόγου τινὸς γυναικός, ἧς ὁ υἱὸς τὸν παρελθόντα μὴν ἀπῆλθεν εἰς Τύνιδα.

— Ἐ! ὁ υἱός σου, τί κάμνει;

— Καλοῦσαικα, ἄγιε δέσποτα, μετὰ τὴν εὐχὴ

σας· χθὲς εἶχε γράμμα του. . . Καλὰ εἶνε τὸ καὶ μόνον! Ἐκαμ μερικὲς οἰκονομίας τὴν καὶ ἔνα μῆνα, καὶ πιστεύω νὰ ἔμπορέσω νὰ του στείλω τὴν κατὰ καμμιά δεκαεὶα φράγκα.

— Θὰ του στείλῃς τριάντα. . . Νὰ! . . .

— Εἰκοσι φράγκα, ἄγιε δέσποτα! μοῦ δίνετε εἰκοσι φράγκα!

— Ναι, σοῦ τα δίδω. . .

— Γιὰ τὸν υἱόν μου;

— Διὰ τὸν υἱόν σου. . . Μόνον, ἀκουσε καλὰ, πρέπει νὰ εἰξεύρῃς πόθεν ἔρχονται· καὶ νὰ ἐνθυμῆθῃς νὰ το εἰπῆς καὶ εἰς τὸν υἱόν σου ὅταν του γράψῃς.

Καὶ εἰκοστὴν ἤδη φορὰν ὁ πατὴρ Κωνσταντῖος ἐπανελάβε τὸν σύντομον ὑπὲρ τῆς κυρίας Σκώτ καὶ τῆς μὲς Πέρσιβαλ πανηγυρικὸν του. Περὶ ὥραν δὲ ἕκτην ἐπανῆλθεν οἰκαδε καταβεβλημένος μὲν ὑπὸ τοῦ καμάτου, ἀλλὰ χαίρων καὶ ἀγαλλόμενος τὴν ψυχὴν.

— Ὅλα τὰ ἔδωκα! ἀνεφώνησεν ἄμα ἰδὼν τὴν Παυλίαν, ὅλα τὰ ἔδωκα! ὅλα!

Δειπνήσας δὲ μετέβη εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ ψάλλῃ τὴν συνήθη ἀκολουθίαν· ἀλλ' ὅτε ἀνέβαινε τὰς βαθμίδας τοῦ θυσιαστηρίου, τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον ἔμεινε ἀφωνον. Δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ ἡ μὲς Πέρσιβαλ.

Ἡ χθεσινὴ μικρὰ μουσουργὸς ἦτο τὴν ὥραν ἐκείνην ἐν ἀκρᾷ ἀμηχανία. Ἐπὶ τῶν δύο ἀνακλίντων τοῦ κομμωτηρίου τῆς δύο ἐσθῆτες μακρὰ ἦσαν ἐξηπλωμένοι, ἡ μὲν λευκὴ, ἡ δὲ κυανῆ. Ἐλεγε δὲ καθ' ἑαυτὴν τίνα τῶν δύο τούτων νὰ ἐνδύθῃ τὴν ἐσπέραν ἵνα πορευθῇ εἰς τὸ θέατρον. Καὶ αἱ δύο τῇ ἐφάνοντο ἐξαιρετοί, ἀλλ' ὅμως ὤφειλε νὰ ἐκλέξῃ, διότι μίαν μόνον ἠδύνατο νὰ ἐνδύθῃ. Μετὰ πολλοὺς δὲ δισταγμούς ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς λευκῆς ἐσθῆτος.

Τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ καὶ ἡμισεῖα αἱ δύο ἀδελφαὶ ἀνέβαινον τὴν μεγάλην κλίμακα τοῦ θεάτρον. Ὅτε δὲ εἰσῆρχοντο εἰς τὸ θεωρεῖόν των ἡ αὐλαία ἀνψοῦτο καὶ ἐφάνετο ἡ δευτέρα εἰκὼν τῆς δευτέρας πράξεως τῆς *Αἴδας*, τῆς πράξεως τῶν ὀρχηστρίδων καὶ τοῦ ἐμβατηρίου.

Δύο δὲ νέοι Ῥογήρος Πυμαρτίνος καὶ Λουδοβίκος Μαρτιγιέτος ἔτυχον καθήμενοι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν κάτω θεωρείων. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ὀρχηστρίδες δὲν ἦσαν ἀκόμη ἐν τῇ σκηνῇ, οἱ κύριοι οὗτοι ἀφ' οὗ δὲν εἶχόν τι νὰ κάμωσι, διεσκέδαζον παρατηροῦντες τὰ θεωρεῖα. Ἡ ἐμφάνισις τῆς μὲς Πέρσιβαλ ἐνεποίησεν αὐτοῖς ζωηρὰν αἰσθήσιν.

— Ἀ! ἄ! εἶπεν ὁ Πυμαρτίνος, νὰ το τὸ χρυσὸ βωλαράκι.

Ἄμφότεροι δὲ ἔστρεψαν τὰς διόπτρας των πρὸς τὴν Μπεττίαν.

— Ἀστράπτει ἀπόψε τὸ χρυσὸ βωλαράκι, ἐξηκολούθησεν ὁ Μαρτιγιέτος. Μὰ κῦτταξε λοιπὸν. . . τὴν γραμμὴν τοῦ λαμποῦ. . . καὶ ἐκεῖ

πού αρχίζουν οι βραχίονες . . . Κορίτσι ακόμα και θαρρείς πώς βλέπεις γυναίκα.

— Ναι, είνε θελατικωτάτη . . . και κοντά 'ς τήν εύμορφον έχει και τόν τρόπον της . . .

— Δεκαπέντε εκατομμύρια τ'ά λέν αυτό, δεκαπέντε εκατομμύρια έχει μοναχή της, δικά της και τό μεταλλείον όλονέν δουλεύει.

— 'Ο Βερύλλης μου είπεν είκοσιπέντε . . . και είς τ'ά πράγματα της 'Αμερικης είνε καλά πληροφορημένος 'ο Βερύλλης.

— Είκοσιπέντε εκατομμύρια ! Καλά τήν 'πέτυχεν 'ο 'Ρωμανέλλης !

— Πώς ! 'ο 'Ρωμανέλλης ;

— Διαδίδεται ότι τήν νυμφεύεται, ότι 'ο γάμος είνε αποφασισμένος.

— Ναι, αποφασισμένος, δέν λέγω όχι, αλλά με τόν Μοντεσάν, όχι με τόν 'Ρωμανέλλην . . .

"Α ! τέλος πάντων νά τό μαλλέτο.

Και διέκοψαν τόν διάλογον. 'Η επί της σκηνης εμφάνισις των όρχηστρίδων έν τή 'Αίδα δέν διαρκεί πλέον των πέντε έξηκοστών της ώρας, άμφοτέροι δέ ήρχοντο είς τό μελόδραμα χάριν μόνον των πέντε τούτων έξηκοστών. 'Ηθελον νά άπολύσωσι τού θεάματος μετά σεβασμού και εύλαθείας· διότι παρά πολλούς των φοιτώντων είς τό μελόδραμα υπάρχει τό ιδιάζον τούτο, φλυαρούσι δήλον ότι όταν είνε άνάγκη νά σιωπήσιν 'ν' άκούωνται, και νά σιωπήσιν σιγήν άκραν όταν δύνανται νά συνδιαλέγωνται άμα και νά θεώνται.

Αί ήρωϊκά σάλπιγγες της 'Αίδας έξέχεον ύστατον αύτων ήχον είς τιμήν τού 'Ραδάμου· πρό των μεγάλων σφιγγών υπό τό χλωρόν φύλωμα των φοινίκων αί όρχηστρίδες προέβαινον άπαστράπτουσαι και ελάμβανον κατοχήν της σκηνης.

Και ή μὲν κυρία Σκώτ μετά πολλής προσοχής και ήδονής παρακολούθει τούς έξελιγμούς των όρχηστρίδων, άλλ' ή Μπεττίνα αίφνης έγένετο σύννοος και παρατηρούσα έν τινι θεωρείω της άπέναντι πλευρας νέον σωματώδη και μελαγχροϊόν, ελάλει καθ' έαυτήν και έλεγε:

— Τί νά κάμω ; τί ν' αποφασίσω ; Νά τον 'πάρω τόν εύμορφον εκείνον νέον, όστις είνε εκεί άπέναντί μου και με παρατηρεί ; . . . διότι πρόσ έμε βέβαια έχει έστραμμένους τās διόπτρας του . . . Τώρα μετ' όλίγον θά έλθη κατά τό διάλειμμα και όταν εισέλθη δέν έχω νά κάμω άλλο, ή νά τον είπώ. « Έτελείωσε ! λάβετε τήν χείρα μου, θά είμαι σύζυγός σας ». Και θά έπαιρνέ τέλος ή υπόθεσις ! Πριγκίπισσα, θά είμαι πριγκίπισσα ! πριγκίπισσα 'Ρωμανέλλη ! πριγκίπισσα Μπεττίνα ! Μπεττίνα 'Ρωμανέλλη. Συμφωνεί έξαιρετα, και ήγει νόστιμότατα είς τήν άκοήν : « Κυρία πριγκίπισσα, είν' έτοιμα . . . — 'Η κυρία πριγκίπισσα θά εξέλθη έριπτός αύριον τό πρωί ; . . . Τό νά είμαι πριγκίπισσα θά

μ' άρέση ; . . . Ναι ή ου . . . Έκ πάντων των νέων τούτων, ότινες από ενός έτους έν Παρισίους τρέχουν κατά πόδας των χρημάτων μου, 'ο πριγκίψ όυτος 'Ρωμανέλλης είνε 'ο κάλλιστος πάντων . . . 'Αλλά πρέπει νά αποφασίσω μίαν των ήμερών τούτων νά υπακθρευθώ . . . Πιστεύω ότι μ' αγαπή . . . Ναι, άλλ' έγώ τόν αγαπώ ; "Οχι, δέν τό πιστεύω . . . Και τόσον έπεθύμουν νά ήγάπων ! . . . "Ω ! ναι, θά έπεθύμουν τόσον ! . . .

Τήν ώραν δέ ακριβώς καθ' ήν αί σκέψεις αύται διήρχοντο διά της κομφής κερκλής της Μπεττίνας, 'ο 'Ιωάννης μόνος έν τῷ σπουδαστηρίω του καθήμενος πρό τού γραφείου του και έχων όγκώδη τόμον υπό τό φως της λυχνίας του, διεζήρχετο λαμβάνων σημειώσεις τήν ιστορίαν των έξστρατειών τού στρατάρχου Τουρέννου, διότι τήν έπιούσαν έμελλε νά διδάξη τούς υπαξιωματικούς τού συντάγματος, συνετός δέ παιών παρεσκεύαζε τό διδαχθησόμενον μάθημα.

'Αλλ' ίδού αίφνης μεταξύ των σημειώσεων του παρετήρησε σχέδιόν τι . . . 'Ο 'Ιωάννης δέν έσχεδιάζεν άσχημα. Εικών γυναικεία έλθούσα τίς οϊδε πώς, εύρέθη υπό τήν γραφίδα του. Τι ήθελε μεταξύ των σημειώσεων των νικών τού Τουρένου τό κομψόν εκείνο προσωπίαι ; 'Αλλά και τίς ήτο ; . . . 'Η κυρία Σκώτ ή ή μίς Πέρισιβαλ ; . . . Πώς νά τό πληροφορηθής ; . . . διότι πολύ όμοιάζον πρόσ άλλήλας ! . . . Και 'ο 'Ιωάννης μετά πολλών πόνων και μάχων επανήρχετο είς τήν ιστορίαν των έξστρατειών τού στρατάρχου Τουρέννου.

Και 'ο πατήρ Κωνσταντίος κατά τήν αύτήν εκείνην ακριβώς ώραν γονυκλινής πρό τού καρύνου κλινιδίου του, επεκαλείτο εξ όλης ψυχής τήν θεϊαν αντίληψιν ύπέρ των δύο γυναικών, ών ένεκα διήλθε τήν ήμέραν εκείνην τοσοούτον εύφροσύνας και μακαρίως. 'Εδέετο τού 'Υψίστου νά εύλογή τήν κυρίαν Σκώτ έν τούτε τέκνοισ αύτης, και νά εξαποστείλη σύζυγον τῷ μίς Πέρισιβαλ κατά τόν πόθον της καρδιάς της.

[Έπιταυ συνίμεα].
"Εγκρίτος και πεκαϊδιωμένος "Ελλην, έν Μαυροβούνιω διατρίβων, άποστέλλει πρόσ ήμās τήν κατωτέρω δημοσιευμένην μετάφρασιν της έν τῷ περιωνόμω εκείνη χωρά, εισαχθείσης νομοθεσίας ύπό τού ήγεμόνος Δανιήλ, μετά τινων προεισταγωγικών σημειώσεων περί τε τού εισαγαγόντος αύτήν ήγεμόνος και των κατοίκων έν γένει. Τήν μετάφρασιν ταύτην δημοσιεύσαμεν εύχαρίστως ως λίαν ίνδιαφέρονσαν, και ως απεικονίζουσαν τόν χαρακτήρα, τά αισθήματα και τό όντως πατριωτικόν πνεύμα τού λαού εκείνου, περί ου τοσοούτον κατά τούς τελευταίους χρόνους έκαμε λόγον ή σύγχρονος ιστορία. Σ. τ. Δ.
Η δημοσίευσή της.

Τήν 23 'Απριλίου 1855 'ο πρώτος κοσμικός ήγεμών τού Μαυροβουνίου Δανιήλ, 'ο έν τῷ άποβάθρῳ τού Καττάρου δουλοφρονηθείς τόν Αύγουστον τού 1860, έδημοσίευσε κώδικα τού δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου της ήγεμονίας. 'Ο νόμος όυτος, όστις καθιερώ τήν άπόλυτον μο-

ναρχίαν ως πρόσ τόν ήγεμόνα, τά δικαιώματα και τās ύποχρεώσεις των πολιτών, των υπαλλήλων, τού κλήρου, τās πρόσ κύρωσιν τούτων ποινικάς διατάξεις, τό οικογενειακόν, πραγματικόν και κληρονομικόν δικαίον, συντεταγμένος άνευ τάξεως και έπισημονικής διαίρεσεως, είνε 'ο αυστηρότερος των νόμων, καθόσον γνωρίζω έκ των νομικών μελετών μου. 'Ο σκοπός τού νέου τούτου Λυκούργου ήτο ή συγκέντρωσις της έξουσίας, ή εξαφάνισις, διά της άπειλής των βραδυσμών και της εσχάτης ποινής, των εγκλημάτων, και ή διατήρησις τού στρατιωτικού πνεύματος πρόσ άμυναν της πατρίδος.

Τό Μαυροβούνιον εκυβερνάτο μέχρι τού 'Οκτωβρίου 1851 παρά των Μητροπολιτών (Βλαδίκαι) — 'Ηγεμόνων, 'ο τελευταίος των όποίων Πέτρος 'ο Β', 'ο ποιητής, θηήσκων, συνέστησε πρόσ τόν λαόν του διάδοχον τόν είκοσιπενταετη άνεψιόν του Δανιήλ, εύρισκόμενον τότε έν 'Ρωσσία. 'Ο άδελφός τού Βλαδίκαι Πέτρος άπειραθήν ν' άμφισβητήση τά κληρονομικόν δικαίωμα τού Δανιήλ, άλλ' όυτος, έλθών έκ 'Ρωσσίας, και εμφανισθείς είς τόν λαόν, έγένετο δεκτός ως νόμιμος ήγεμών, και εγκατασταθείς, εξώρισε τόν θεϊόν του και τούς λοιπούς αντιφρονούντας.

'Ο Δανιήλ δέν έλαβε τό ιερατικόν σχήμα, και εκλήθη νά κυβερνήση τόν τόπον είς τās πλέον κρίσιμους περιστάσεις. 'Αφ' ενός 'ο μετά των 'Αλβανών και της Τουρκίας βάρβαρος εκατέρωθεν πόλεμος εξακολούθει πρό αιώνων, είς δέ τās έκ τούτου άνωμαλίας προσετίθεντο και οι εμφύλιοι πόλεμοι μεταξύ των διαφόρων φυλών, των χωρίων και των ατόμων, ένεκα τού εθίμου της εκδικήσεως τού αίματος, μέχρι τούδε επικρατούσας έν 'Αλβανία, αί δηλώσεις, ή ληστεία, αί έπιδρομαί είς τās όμόρους χώρας, και έν καιρώ ειρήνης ή κλοπή και πάντα τά συναφή εγκλήματα. Ούτε σκια ύπήρχε της Κεντρικής έξουσίας. 'Ο Δανιήλ έσκέφθη, ότι πρόσ σωτηρίαν τού τόπου είχεν ανάγκην ν' άνυψώση τό αξίωμα του, νά συγκεντρώση τήν έξουσίαν, καταβάλλων τούς αυτοκεφάλους άρχηγούς, και νά καταστήση τό κράτος του ένωμούμενον, τόν δέ λαόν, ειθισμένον νά σιδηροφορή, μάχεται και εγκληματῆν ηπιόθεν, νά δαμάση, εξημερώση και κυβερνήση, άλλά και νά καθοδηγήση είς τήν τήρησιν τού στρατιωτικού πνεύματος και της θελοθυσίας ύπέρ πατρίδος. 'Οθεν έδημοσίευσε και εξετέλεσεν αυστηρώς τόν κώδικά του, ιδίως όσον άφορῃ τās περί κλοπών, άρπαγών, εκδικήσεων και επιδρομών διατάξεις, και επέτυχε καθ' όλοκληρίαν τόν επιδιωχθέντα σκοπόν.

'Εν Μαυροβούνιω σήμεραν 'ο ήγεμών είνε άπόλυτος μονάρχης ως ουδεις άλλος έν τῷ κόσμῳ, 'ο τόπος κυβερνάται δι' όλιγίστων υπαλλήλων, άνευ στρατού ή χωροφυλακής, τηρών

τάξιν παραδειγματικήν, τά ήθη έν καιρώ ειρήνης είνε ήμερώτατα, και τό στρατιωτικόν πνεύμα άκμαϊον πάντοτε. Πάντες οι Μαυροβούνιοι είνε αξιωματικοί ή στρατιώται των ταγμάτων, ουδ' όβολόν έκ τού δημοσίου λαμβάνοντες, ουδέ τήν τροφήν έν εκστρατείω. Πρό τριών έτών ζών είς τ' άγρια όρη τού Μαυροβουνίου, ουδέ ρήξιν μεταξύ πολιτών είδον, ουδέ μεθύνοντα τινά, ουδέ κλοπήν έμυθον διαπραχθείσαν. Και όπλοφορούσι μὲν πάντες, μηδὲ τού ύπουργού των έξωτερικών εξαίρουμένου, άλλ' 'ο όπλισμός των χρησιμεύει ως στολισμός.

Πρό δεκαετίας 'ο 'Ρώσος νομικός Βόζιτζ άσχολεϊται είς τήν σύνταξιν τού νέου κώδικος κατά τās νεωτέρας ιδέας και τά έθιμα τού Μαυροβουνίου, άπερ έμελέτησεν επί τόπου, πριν δέ δημοσιευθῆ όυτος, υποτίθεται έν ισχύϊ 'ο κώδικς τού Δανιήλ, όστις όμως είς τās πλείστας διατάξεις του μένει έν άχρηστία ή έτροποποιήθη. 'Η μονομαχία π. χ. άπηγορεύθη. Οι νόμοι περί κλοπής δέν είνε ήδη τοσοούτον αυστηροί ως και οι περί φόνων, διότι ουδέ κλοπαι ουδέ δολοφονιαί συμβαίνουσι. Τά εγκλήματα της εσχάτης προδοσίας και της προδοσίας της πατρίδος είνε άγνωστα. Της εκδικήσεως τού αίματος, της άπαγωγής, των έμψησμών ουδ' ίχνη περισώθησαν. Ουδεις Μαυροβούνιος παρουσιάζεται είς τό δικαστήριον ήδη με λίθον είς τόν λαϊμόν, ουδέ δαπανῃ τήν περιουσίαν του είς τās οικογενειακάς έορτάς ή λύπας.

Τά έθιμα ως επί τό πλείστον ισχύουσιν ήδη, και 'ο κώδικς τού Δανιήλ υφίσταται ως περιεργον μάλλον ιστορικόν μνημείον, και ως τοιοούτον τόν καθιστώμεν γνωστόν είς τούς συμπολίτας ήμῶν, τηρήσαντες τήν τάξιν τού πρωτύπου έν τῷ μεταφράσει.

24 'Απριλίου 1883. Έκ τού Μαυροβουνίου.

Α.

ΚΩΔΗΞ ΔΑΝΙΗΛ

Πάντες οι Μαυροβούνιοι και Βερδιανοί είνε ίσοι ενώπιον των νόμων. 'Η τιμή, ή ιδιοκτησία, ή ζωή και ή έλευθερία εκάστου είνε άπαραβίαστοι. Μόνον δικαστική άπόφασις δύναται νά κρίνη περί τούτων. Τό πρόσωπον τού 'Ηγεμόνος είνε ιερόν και άπαραβίαστον. Ουδεις δύναται, δι' οιονδήποτε λόγον, νά επικρίνη τās πράξεις του ή νά προσβάλη τό πρόσωπον ή τόν χαρακτήρα του. 'Ο παραβάτης τουφεκίζεται. Πάσαι αί περί θανάτου άποφάσεις δέον νά κυρώνται παρά τού ήγεμόνος, όστις έχει, ως άρχων, τό δικαίωμα της χάριτος. Οι δικασται δέον νά ώσιν άμερόληπτοι, ν' άκροώνται των διαδίκων και ν' άφίνωσιν είς εκαστον έλευθεραν τήν υπεράσπισιν. Τās άποφάσεις αύτων, αίτινες θά καταχωρίζωνται είς ιδιαιτερον βιβλίον, δέν

πρέπει να δημοσιεύωσιν, ειμή άφοϋ πεισθώσιν έντελώς, μετ' έπισταμένην συζήτησιν γενησομένην, άπόντων των διαδίκων. Έάν δικαστής άποδειχθῆ μεροληπτων, άπολύεται, και πληρώνει πρόστιμον 150 ταλλήρων άστριακων.

Έάν δικαστής ζητήσῃ ἢ λάβῃ δώρα, διὰ ν' άθώωσῃ ένοχον ἢ καταδικάσῃ άθων, άπολύεται, και όφείλει να πληρώσῃ πρόστιμον 120 ταλλήρων, εξ ών 50 δίδονται εις τον καταγγειλαντα. Έπίσης όστις ύπόσχεται ἢ δίδει δώρα εις τους δικαστας φυλακίζεται επί μίαν εβδομάδα δι' έκαστον δουάτον ύποσχεθεν ἢ δωθεν, και δεν δύναται πλέον να παραστῆ εις δικαστήριον. Το δώρον δημεύεται ύπερ του δημοσίου ταμείου.

Έν διαφωνία των δικαστων, ισχύει ἢ πλειονοψηφία, άλλ' έκαστος όφείλει να δηλώσῃ, ότι έκρινε κατὰ συνείδησιν. Έάν τις προσπαθῆ να φέρῃ ταραχὴν ἢ διαφωνίαν εις τας διασκέψεις, αντικαθίσταται ύπό τῆς Κυβερνήσεως.

Ο ήγεμών δύναται επίσης ν' αντικαθιστᾶ τους προσετώτας και τους γέροντας των χωρίων, οτινες τῷ φαίνονται άνάκαιοι.

Οι δικασται και αι λοιπαι άρχαι διορίζονται ύπό τῆς Σκουπζίνας, όπως ασχολώνται άποκλειστικώς εις τὸ κοινόν καλόν, ουχι δε και εις άλλας έργασίας, εις τὸ εμπόριον ἢ τὰ ταξείδια.

Ο καιρός των άνήκει εις τὴν ύπηρεσίαν, εις ἣν έκλήθησαν.

Έκαστος όφείλει να σέβηται τους γέροντας, προσετώτας και δικαστας. Ο συκοφαντων ἢ ύβριζων αυτούς πληρώνει πρόστιμον δέκα ταλλήρων. Οι γέροντες, προσετώτες ἢ δικασται, οτινες προσβάλλουσι Μαυροβούνιον, πληρώνουσι πρόστιμον 20 ταλλήρων. Οστις συμφωνεῖ μετὰ του έχθρου να βλάψῃ τον τόπον, ἢ προσπαθεῖ να διεγείρῃ επανάστασιν, αν τουτο βεβαιουται παρὰ δύο μαρτύρων, τουφεκίζεται, και εκαστος, ανακαλύπτων τὴν προδοσίαν, δύναται να τον φονεύσῃ. Οστις δεν πράξῃ ούτω, ἢ άποκρύψῃ τον ένοχον, τιμωρεῖται με τὴν αὐτὴν ποινήν.

Έν καιρῷ πολέμου εκαστος Μαυροβούνιος ἢ Βερδιάνος όφείλει να λάβῃ τὰ όπλα, όταν ο τόπος του άπειληται από τον έχθρον, και να βαδίσῃ κατ' αὐτου. Οστις καθυστερήσῃ εις τὴν ύποχρέωσιν ταύτην (άτομον, φυλὴ ἢ χωρίον), θέλει άφοπλισθῆ, και δεν δύναται ισουθως να φέρῃ όπλισμόν, θέλει άτιμασθῆ και όφείλει πρὸς τοῖς άλλοις να φέρῃ περιζώμα (ποδιάν) γυναικός, διὰ να καθιστᾶ γνωστόν, ότι δεν έχει καρδιαν άνδρός. Έκαστος βεβόδας, προσετώς ἢ γέρων όφείλει, άμα πληροφορηθῆ, ότι μέρος τῆς χώρας άπειλείται, να καλέσῃ εις τὰ όπλα τους άνδρας του διαμερισματος του και να βαδίσῃ επί κεφαλῆς αὐτων κατὰ του έχθρου. Αν καθυστερήσῃ, τιμωρεῖται με τὴν ποινήν του θανάτου ως προδότης.

Έάν ἡ Κυβέρνησις άποστείλῃ άρχηγους, γέ-

ροντας ἢ σωματοφύλακας εις φυλὴν τινὰ ἢ χωρίον, να συλλάβῃ τινὰ, και έτερος τον προστατεύῃ, οι άπεσταλμένοι συλλαμβάνουσι και τουτον, και, αν άνθίσταται, τον φονεύουσιν. Αλλ' όφείλουσι να προσέξωσι καλῶς μήπως φονεύσωσιν άθων. Ο συντρέγων τινὰ όπως φυγοδικήσῃ, τιμωρεῖται με τὴν αὐτὴν του φυγοδικουτος ποινήν. Η κλοπή, ἢ ληστεία και άλλα έγκλήματα, εκτελούμενα εις τας γειτονικὰς χώρας, τιμωροῦνται ως αν έτελοῦντο εν Μαυροβούνιῳ. Ουτε εν τῇ τουρικῇ χωρᾷ επιτρέπεται εν καιρῷ ειρήνης ἢ επιδρομῇ πρὸς λαφυραγωγίαν. Τὰ τοιαῦτα λάφυρα επιστραφήσονται εις τον κύριόν των και ο ένοχος τιμωρηθήσεται.

Πῶς Μαυροβούνιος ἢ Βερδιάνος, όστις φονεύσῃ έτερον, χωρὶς να προκληθῆ, ἢ να ευρίσκειται εν καταστάσει άμύνης, τουφεκίζεται, και δεν δύναται να εξαγορασθῆ. Αν δραπετεύσῃ, κατὰσχεται ἢ περιουσία του και πωλεῖται ύπερ του δημοσίου. Ο τοιοῦτος δεν δύναται να επιστρέψῃ εις τὴν πατρίδα, και όστις τον άπαντήσῃ όπουδήποτε δικαιουται να τον τουφεκίσῃ πάραυτα. Ο προστατεύων, άποκρύπτων ἢ υπερασπιζόμενος τοιοῦτον, τιμωρεῖται ως ο ένοχος. Ο πληγώνων εν φιλονεικία τον αντίπαλόν του δι' όπλου ἢ μαχαίρας παραδίδεται εις τὸ δικαστήριον, όπερ θέλει όρίσει τίς ἦτον ο ένοχος, όπως καταδικάζεται κατὰ τὴν σπουδαιότητα του τραύματος εις φυλάκισιν ἢ πρόστιμον. Έάν τὸ τραῦμα έγινετο εκ προμελέτης ἢ εξ ιδιοτροπίας, τὸ πρόστιμον διπλασιάζεται. Το πρόστιμον διὰ τον άκρωτηριασμόν των χειρων ἢ των ποδων είναι 100 ταλλήρα, διὰ τὴν άπώλειαν ενός όφθαλμου ἢ διὰ τραῦμα τῆς κεφαλῆς 60 ταλλήρα. Έάν ο τραυματισμός έγινετο εν ψυχικῇ όρμῇ, άνευ προμελέτης, τὸ πρόστιμον ελαττουται κατὰ τὸ ἡμισυ. Έν τούτοις αι δαπάναι τῆς θεραπείας βαρύνουσι πάντοτε τον ένοχον. Αν Μαυροβούνιος κτυπήσῃ έτερον διὰ του παδός ἢ τῆς κανοσύριγγος πληρώνει πρόστιμον 50 δουάτων. Ο προσβληθεῖς δύναται να τον φονεύσῃ άτιμωρητῆ, άλλ' όφείλει να τὸ πράξῃ πάραυτα. Έάν φονεύσῃ τον προσβαλόντα μετὰ μίαν ώραν ἢ ἡμέραν, τιμωρεῖται ως ανθρωποκτόνος. Οστις άπειλείται παρ' έτέρου δύναται να τον πληγώσῃ ἢ φονεύσῃ άνευ ευθύνης. Έν περιπτώσει αὐτομάτου εκπυροκροτήσεως των όπλων, ο κύριος τούτων υποχρεουται εις τὴν πληρωμὴν των δαπανων τῆς θεραπείας του τυχόν πληγωθέντος και του προστίμου του εξ άμελείας τραύματος.

Η εκδίκησις του αίματος άπαγορεύεται αὐστηρῶς. Μόνος ο ύπό του δικαστηρίου καταδικασθεῖς φονεύς θανατώνεται. Κατ' οὐδένα τρόπον οι συγγενεις αὐτου δύναται να πάθωσιν.

Αι μονομαχίαι επιτρέπονται, άλλ' οι μαρτυρες δεν δύναται να λάβωσι μέρος, ουτε έτερα πρόσωπα να έλθωσιν εις βοήθειαν των μονομαχούντων, επί ποινῇ προστίμου 200 ταλλήρων.

Ο πυροπολὼν ακίνητον εκ πάθους όφείλει να επανορθώσῃ τὴν ζημίαν και καταδικάζεται πρὸς τοῖς άλλοις εις θάνατον. Ο βλέπων έαυτον άπειλούμενον εκ πυρακίξος δύναται να φονεύσῃ τον πυροπολόντα. Αν Μαυροβούνιος φονεύσῃ ἵππον, βοῦν ἢ έτερον ζῷον βλέπτοντα τον άγρόν του, καταδικάζεται εις πρόστιμον 10 ταλλήρων και άποζημιώνει άνκλόγως τον κύριον του ζῷου. Οι κύνες μόνι φονεύονται όταν προξενώσι ζημίαν. Αν τις θραύσῃ άκουσίως τον όπλισμόν έτέρου, πληρώνει τὸ τρίτον τῆς αξίας. Έάν συμβῆ τουτο, ενώ ειχε τ' άλλότρια όπλα ως χρησιδάνειον, πληρώνει τὰ δύο τρίτα.

Οστις θέλει ν' απαλλοτριώσῃ ιδιοκτησίαν του όφείλει να ερωτήσῃ τους συγγενεις και φίλους του ενώπιον μαρτύρων αν δεν ἦνε άγορασταί εν τῇ όρισθεισῃ τιμῇ, και, εν άποφατικῇ τούτων άπαντήσει, να πωλήσῃ τὸ κτήμα του εις όν τινὰ θέλῃ, καθόσον εκαστος εἶνε κύριος των πραγμάτων του, και δύναται να τὰ διαθέσῃ μετὰ ζῶντων ἢ και διὰ διαθήκης. Έν διαδοχῇ εξ άδιαθέτου τὰ τέκνα κληρονομοῦσι εξ ίσου. Αν ἡ μήτηρ ζῇ, έχει τὴν ισούθιον επικαρπίαν, τῆς διανομῆς επερχομένης μετὰ τον θάνατόν της, και εν ενηλικιότητι των τέκνων. Έάν ὡσιν άνήλικα τὰ τέκνα, επιτροπος διαχειρίζεται τὴν περιουσίαν των μέχρι τῆς ηλικίας 20 ετών.

Όταν κόρη ύπανδρεύεται, δεν δύναται ν' άπαιτήσῃ ἢ τὴν δοθησομένην παρὰ των γονέων αὐτῆς εκουσίως προίκα. Οὐδέν έχει δικαίωμα επί τῆς κληρονομίας του πατρός της. Η χήρα, ενόσω διατελεῖ εν τῇ χηρείᾳ, καρποῦται πάντων των εισοδημάτων του συζύγου. Έάν έλθῃ εις δεύτερον γάμον, λαμβάνει ετήσιον εισόδημα 10 ταλλήρων. άλλ' αν κέκτηται τέκνα, λαμβάνει ετήσιως δι' εκαστον άρρην εν δουάτον, και δι' εκαστον θῆλυ ἡμισυ. Αν άποθάνῃ τις, χωρὶς ν' αφήσῃ τέκνα άρρενα, πᾶσα ἡ κληρονομία μεταβαίνει εις τας θυγατέρας. Τὰ όπλα του μόνον, αν δεν διέθεσεν άλλως, κληρονομοῦσιν οι άρρενες συγγενεις του. Αν έχῃ αδελφός, λαμβάνουσιν αὐται τὸ τρίτον, και αι θυγατέρες τὰ δύο τρίτα. Αν ἡ κόρη, προικισθεῖσα, άποθάνῃ άκληρος, ἢ προῖξ μεταβαίνει εις τους αδελφούς ἢ αδελφὰς ἢ τους εγγυτέρους συγγενεις της, οτινες κληρονομοῦσιν εν ελλείψει κληρονόμων κατ' εὐθείαν. Έν ελλείψει κληρονόμων, κληρονομεῖ τὸ δημόσιον.

Έάν τέκνον λησμονῆ τὸ πρὸς τους γονεις όφειλόμενον σέβας, τιμωρεῖται κατὰ πρῶτον με πρόστιμον, εν ύποτροπῇ με φυλάκισιν και βα-

βδισμόν. Αν και ούτω δεν σωφρονῆ, ο πατήρ δικαιουται να τὸ εξώσῃ τῆς οίκιας.

Οι δημόσιοι φόροι δεν να πληρώνωνται εμπροθέσμως. Ο άρνούμενος τὴν πληρωμὴν των τιμωρεῖται ως προδότης. Ο άποκρύπτων μέρος τῆς περιουσίας του, εν καιρῷ τῆς βεβαιώσεως των φόρων, άπόλλυσι τουτο. Οι άρχηγοι και οι γέροντες δύναται να επιβάλλωσι πρόστιμον μέχρις εἰκοσι ταλλήρων. Μεγαλειτέρου ποσοῦ πρόστιμον επιβάλλει μόνον τὸ δικαστήριον, ύπερ του δημοσίου πάντοτε.

Ο θεωρῶν έαυτον άδικως τιμωρηθέντα δύναται να εκκαλέσῃ τὴν άπόφασιν ενώπιον του ανωτάτου δικαστηρίου, όπερ, αν δεχθῇ τὴν έφεσιν, τιμωρεῖ τας εκδούσας τὴν εκκληθεῖσαν άπόφασιν άρχας διὰ τὴν άδικίαν των. Έάν αι άρχαι αὐται ιδιοποιηθῶσι τὰ επιβληθησόμενα πρόστιμα, αντικαθίστανται και πληρώνουσι εις τὸ δημόσιον τὸ πενταπλοῦν. Οστις εις τὸ μέλλον εμφανισθῇ εις τὸ δικαστήριον, φέρων λίθον εις τον λαίμν, ένοχος ἢ άθῶος, θέλει τιμωρεῖσθαι διὰ σωματικῆς ποινῆς.

Πάντες οι κληρικοι όφείλουσι να επισκέπτωνται κατὰ Κυριακὴν τὴν εκκλησίαν, να τηρῶσι ταύτην καθαράν, και τους εκκλησιαστικούς κανόνες, και να διδάσκωσι τον λαόν περὶ των αγαθων τῆς θρησκείας. Αν άμελῶσιν, αντικαθίστανται.

Τὰ διαζύγια, άπερ δεν επιτρέπει ἡ εκκλησία, άπαγορεύονται. Όταν Μαυροβούνιος θέλῃ να νυμφευθῆ, δεν να τὸ εἶπῃ τρεῖς ἡμέρας πριν εις τον ιερέα, όστις εξετάζει τὴν μελλονυμφον αν συναινεῖ. Αν αὐτῇ άποποιήται, ο ιερεὺς δεν εκτελεῖ τὴν ιεροτελεστιαν, επί ποινῇ καθαιρέσεως. Έάν τις λάβῃ τὴν σύζυγον έτέρου, ἢ άπαγάγῃ κόρην, τὴν οποίαν οι γονεις δεν συναινοῦσι να τῷ δώσωσιν εις γάμον, εξορίζεται, και τὰ κτήματά του δημεύονται. Αλλ' αν ἡ κόρη ύπανδρεύθῃ εκουσίως, καιτοι των γονέων μὴ συναινούντων, αὐτῇ τε και ο σύζυγός της μένουσιν άκαταδίωκτοι. Έάν Μαυροβούνιος άποπλανήσῃ νεάνίδα και δεν θέλει να τὴν συζευχθῆ, πληρώνει 130 ταλλήρα πρὸς συντήρησιν του νόθου τέκνου, όπερ ενηλικιούμενον έχει τ' αὐτὰ δικαιώματα ως και τὰ γνήσια τέκνα. Αν Μαυροβούνιος συλλάβῃ επ' αὐτοφώρῳ τὴν σύζυγόν του μοιχαλίδα, δύναται να τὴν φονεύσῃ ως και τον έραστὴν της. Έάν γυνὴ τις άπειλήσῃ τὴν ζῶντὸν συζύγου της, θανατουται. Αν άποδράσῃ, εξορίζεται διαρκῶς. Αν τις δεν είναι ευχαριστημένος εκ του γάμου του, δύναται να χωρίσῃ τὴν σύζυγόν του. άλλ' όφείλει να προβλέψῃ περὶ τῆς συντηρήσεως της, και δεν δύναται να τὴν διαζευχθῆ. Αν μετὰ τον χωρισμόν ἡ γυνὴ φέρεται άπρεπῶς, δεν υποχρεουται ο σύζυγος εις διατροφήν. Η βρεφοκτονία τιμωρεῖται με θάνατον.

Ὁ συλλαμβανόμενος ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπτων τιμωρεῖται διὰ βραδυσμῶν 100, ἂν ἐκλεψεν ὄπλα, 50 δι' ἓνα ἵππον ἢ βοῦν, 30 διὰ μόσχον ἢ δάμαλιν. Δι' ἓν πρόβατον καὶ ἄλλας κλοπὰς μικρὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἢ τῇ αὐλῇ τιμωρεῖται δι' 20 βραδυσμῶν. Ὅστις φονεύει τὸν κλέπτην, κλέπτοντα, λαμβάνει ἀμοιβὴν 20 ταλλήρων, ἀλλὰ θέον νὰ προσέξῃ νὰ μὴ φονεύσῃ ἀθῶον. Ἡ κλέπτουσα τὸν σύζυγόν της γυνὴ τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν, ἐν ὑποτροπῇ διὰ βραδυσμῶν καὶ διαζυγίου, ἀπαγορευμένου αὐτῇ νέου γάμου. Ὁ ἱερόσυλος τιμωρεῖται μὲ θάνατον. Μὲ τὴν αὐτὴν ποινὴν τιμωρεῖται ὁ κλέπτων πολεμοφόδιον τοῦ κράτους, καὶ φέρων ταῦτα ἐκτός αὐτοῦ. Ὅστις, πρὸς χρηματισμὸν, ἐκ κουφότητος, ἢ φιλίας, φανερώσει μυστικὸν τοῦ Κράτους τιμωρεῖται μὲ πρόστιμον 150 ταλλήρων.

Αἱ ἀγροζήμια ἐκτιμῶνται παρὰ τῶν προύχοντων καὶ πληρώνονται παρὰ τοῦ ἰδιοκτῆτος τῶν ζῶων, ὅστις τιμωρεῖται καὶ ἄλλως, ἂν ἢ ζήμια ἐγένετο ἐν γνώσει του.

Ὅστις διαταράσσει τὴν εἰρήνην τοῦ χωρίου τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἢ πρόστιμον 20 ταλλήρων. Ὁ θορυβῶν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας μὲ 25 ταλλήρων.

Ὁ συκοφάντης τιμωρεῖται ὅσον ὁ συκοφαντηθεὶς, ἂν ἦτον ἐνοχος.

Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἰδιώτας νὰ ἐορτάζωσι τὰς ἐορτὰς τοῦ ὀνόματός των, ἐπὶ ποινῇ πρόστιμου δύο ταλλήρων.

Τὸ ἰσχύον ἐστὶ ἔθιμον, νὰ κείρωσι τὴν κόμην καὶ πληγνῶνται τὸ πρόσωπον κατὰ τὸν θάνατον συγγενοῦς, ἀπαγορεύεται διὰ τε τοὺς ἀνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, ἐπὶ ποινῇ πρόστιμου δύο δουκάτων.

Πᾶς φυγὰς, ὅστις πατήσῃ τὸ μαυροβουινωτικὸν ἔδαφος, εἶναι ἀσφαλῆς καὶ ἀνενόητος, ἐνόσω συμμορφῶνται μὲ τοὺς νόμους τοῦ τόπου. Οἰσπδήποτε ἐθνικότητος ἢ θρησκείας, ἀπολαμβάνει ἰσονομίαν.

Ἐὰν ἐγκλημὰ τι διεπράχθη ἐν καταστάσει μέθης, ὁ ἐνοχος τιμωρεῖται μὲ τὸ ἥμισυ τῆς ποινῆς. Ἄλλ' ἂν τοῦτο διεπράχθη κατὰ προσωπικοῦ ἐχθροῦ, ἢ τιμωρία ἐπέρχεται πλήρης. Ὁ προκαλῶν τοὺς ἄλλους εἰς τὰ ὄπλα καὶ γινόμενος ἀφορμὴ νὰ χυθῇ αἷμα, τιμωρεῖται μὲ θάνατον. Ὁ συνεργὸς τούτου μὲ πρόστιμον 20 ταλλήρων. Ἐὰν δὲν ἐχῶθη αἷμα, ὁ αὐτουργὸς τιμωρεῖται μόνον μὲ πρόστιμον 20 ταλλήρων.

Οἱ καταδίκαι ὑποχρεοῦνται εἰς δημόσια ἔργα.

Ἡ περὶ σοῦ ὑπόληψις τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὡς ἡ σκιά σου: ἄλλοτε μὲν προηγείται σου, ἄλλοτε δ' ἐπακολουθεῖ· ἄλλοτε εἶνε μεγαλειτέρα, ἄλλοτε μικρότερα σου.

ΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ ΖΥΘΟΠΟΤΟΥΝ

Α'.

Ζυθοποτικαὶ φοιτητῶν ἑορταί.

Οἱ ἀργυροὶ γάμοι τοῦ διαδόχου τοῦ γερμανικοῦ θρόνου ἐωρτάσθησαν πρὸ μηνῶν. Πρὸ πολλοῦ οἱ ὕμνοι ἐψάλησαν, τὰ ἄρθρα ἐξηγητήθησαν, τὰ δῶρα ἐθαυμάσθησαν, ἢ ἐκθεσις αὐτῶν ἔληξεν, ὁ θόρυβος εἰσέγησε καὶ πᾶς περὶ τῶν λαμπρῶν ἐορτῶν λόγος ἐξέλιπε. Καὶ ὅμως μόλις σήμερον ἡ Ἑστία διδει εἰκόνα, ἀτεχον ἰσως, ἀλλὰ πιστὴν, μιᾶς τῶν ἐορτῶν δι' ὧν ὁ γερμανικὸς λαὸς ἐξεδήλωσε τὴν πρὸς τὸν κληρονόμον τοῦ δαφνοπλέκτου στέμματος ἀγάπην του, ἐνῶ ἡ ἐορτὴ αὕτη εἶχε πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην, μέλλοντα νὰ γνωρίσῃ ἄγνωστον αὐτῷ εἶδος ἐορτῶν τῆς εἰς τὰ γερμανικὰ πανεπιστήμια σπουδαζούσης νεολαίας.

Ἄν ἡ περιγραφή τῆς ἐορτῆς ταύτης καθυστέρησεν ἕκτοτε, ἰδοὺ ὅτι ἡ ευκαιρία δὲν ἔλειψε νὰ τὴν καταστήσῃ καὶ πάλιν ἐπίκαιρον, καὶ προκειμένου νὰ παρατεθῇ σήμερον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας ἢ σκιαγραφεῖα τοῦ Βερολίνου ζυθοποιοῦντος, ἢ τότε ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων ἐορτῶν ἀπαρτήρητος σχεδὸν παρελθούσα ἐορτὴ τῶν φοιτητῶν, εὐρίσκει νῦν ἐνταῦθα πρωτεύουσαν θέσιν, διότι ζωηρῶς ἀναπαριστᾷ τὴν νεολαίαν ζυθοποιοῦσαν. Οὕτω δὲ ὁ λίθος ὃν ἀπέριψαν οἱ τότε οἰκοδομοῦντες χρονογράφοι τῶν ἐπὶ τοῖς ἀργυροῖς γάμοις ἐορτῶν, δὲν τίθεται μὲν καὶ σήμερον πάλιν ἐπὶ κεφαλῆς οἰκίας, ἀλλ' ἀπλουστερα ἐπὶ κεφαλῆς ἄρθρου μόνον, δίδει ὅμως ζωὴν καὶ ἀριότητά εἰς αὐτό.

Ἄγνοοῦμεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες τί εἶνε φοιτητικὰ σωματεῖα, τί σύνδεσμοι φοιτητῶν καὶ τί ἐταιρίαι ἐπιστημονικαὶ φοιτητῶν. Παρ' ἡμῖν ἀρκεῖ ὅτι ὑπάρχουσιν ἀκόμη καὶ γυμνασιακοὶ σύλλογοι συντελοῦντες εἰς τῆς νεολαίας τὴν ἀπομώρανσιν. Ἐκεῖνη ὅμως ἡ ἀληθὴς ζωὴ τοῦ σφριγῶντος σπουδαστοῦ, τοῦ ἀσχοῦντος τὸ σῶμα ἐν ἀγῶσι ποικίλοις καὶ τὸ πνεῦμα ἐν ἐπιστημονικαῖς συζητήσεσι, τοῦ ἐκτρέχοντος εἰς ἐξοχὰς καὶ ἀναπνέοντος ἀέρα καθαρὸν, τοῦ μουσουργοῦντος καὶ καλλιτεχνουόντος, τοῦ ζιφομαχοῦντος διὰ τὸ τίποτε καὶ εὐθυμουόντος μὲ τὸ τίποτε, τοῦ σύροντος πανταχοῦ τὴν νεότητά του καὶ τὸ πῦρ τῶν αἰσθημάτων καὶ διαχύνοντος πέριξ αὐτοῦ πνεῦμα γοργόν καὶ γέλωτα φαιδρὸν, εἶνε ἀγνωστος ἐν Ἑλλάδι. Οἱ ἐν Ἀθήναις φοιτηταὶ γνωρίζουσι τὸ καφενεῖον τοῦ Βυζαντίου καὶ θάπτονται ἐν αὐτῷ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἀναπνέοντες ἀέρα γαργιλέθων καὶ συνωστιζόμενοι περὶ σφαιριστήριον ἢ ῥυπαρὸν τι τὰ βιβλία καὶ τὸ πολὺ ἀποτελοῦσι μέρος ἐνός τῶν ἀπειραρίθμων συλλόγων, ὅπου ἀναγινώσκονται

αἱ κοινότεραι συρράφαι ἢ ἀναπτύσσονται αἱ χυδαιότεραι βραδυσμῶν πρὸς τῆς προεδρείας τὴν κατάληψιν.

Διὰ τοῦτο ὅτε ἔλαβον προσκλητήριον ὅπως λάβω μέρος εἰς ζυθοποτικὴν ἐορτὴν (Fest-Commer) ἢ νὰ ἀπανταχοῦ τῆς Γερμανίας σωματεῖα φοιτητῶν ἐτέλουν τῇ 8 Φεβρουαρίου (ν) ἐν Βερολίνῳ πρὸς τιμὴν τοῦ ἐορτάζοντος τοὺς ἀργυροῦς τοῦ γάμου διαδόχου τοῦ γερμανικοῦ στέμματος, ἔσπευσα ν' ἀποδεχθῶ τὴν πρόσκλησιν, μᾶλλον ἐκ περιεργίας, ἢ ἐξ ἐλπίδος, ὅτι ἐκεῖ θὰ εὐρίσκον ἀξίον τι σπουδῆς. Οἱ φοιτηταὶ τελούντες τὴν ἐορτὴν ταύτην ἀπένεμον τιμὰς εἰς ἀρχαῖον φοιτητὴν, διατελέσαντα μέλος σωματείου φοιτητῶν, ἀκούσαντα ἄλλοτε τοὺς καθηγητὰς ἐν ταῖς αὐταῖς αἰθούσαις, ἐν αἷς σήμερον τοὺς ἀκούουσιν οὗτοι, εἰς ἀρχαῖον γνῶριμον τῶν αὐτῶν πανεπιστημιακῶν ἐδωλίων, διασχίσαντα τοὺς διαδρόμους τοῦ Πανεπιστημίου μὲ τὸ δερμάτινον τοῦ φοιτητοῦ χαρτοφυλάκιον ὑπὸ μάλης, πίνοντα πολλὰς μετ' αὐτῶν ζῦθον, καὶ τὴν γραφικὴν τῶν Γερμανῶν καπνοσύριγγα παρὰ ἡμικενωθὲν ποτήριον καπνίσαντα, φορέσαντα ποικιλόχρουν πιλίδιον καὶ ταινίας μὲ τὰ σύμβολα τοῦ σωματείου εἰς ὃ ἀνήκε. Διότι ὁ ἐν τρισὶ πολέμοις στρατηλάτης, μισοπόλιος πάππος, διάδοχος ἐξεπαιδευθὴ ὡς ὅλοι οἱ Γερμανοὶ καὶ ἐξῆσε τὸν σπουδαστικὸν βίον ἐν διάγει πᾶσα ἡ γερμανικὴ νεολαία, τὸν πλήρη ἀδελφότητος καὶ τρυφερὰς στοργῆς, οὐχὶ μόνον μεταξὺ τῶν φοιτητῶν, ἀλλ' ἀκόμη καὶ μεταξὺ τούτων καὶ τῶν καθηγητῶν, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα μόνον ἐν Γερμανίᾳ δύναται τις ν' ἀπολάσῃ.

Κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν ἀφικόμενος εἰς τὴν κολοσσαίων διαστάσεων αἰθούσαν τοῦ Tivoli, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ ἡ ἐορτὴ. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπεράντου αἰθούσης ὑψοῦτο ἐξέδρα προωρισμένη διὰ τὴν διευθύνουσαν τὰ τῆς τελετῆς ἐπιτροπὴν, ἢ ἀπετέλουν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σωματείων, εἰς ἐξ ἑκάστου. Τὴν ἐξέδραν ἐκάλυπτεν ὑφασμα ἐρυθρὸν μετὰ χρυσῶν κροσσῶν καὶ ἐκόσμου ὀπισθεν αἱ προτομαὶ τοῦ διαδόχου καὶ τῆς συζύγου του ἐν μέσῳ σημαίων, δαφνῶν, ἀνθέων καὶ στεφάνων ἐπαργύρων. Αἱ ὑπὸ τὴν ἐξέδραν τράπεζαι ἦσαν ὠρισμέναι διὰ τοὺς καθηγητὰς καὶ τοὺς ἄλλους προσκεκλημένους δημοσιογράφους ἢ λογίους, μακρὰ δὲ σειρὰ τραπεζῶν ἐπεφυλάσσοντο διὰ τοὺς φοιτητὰς. Πρὸ τῆς θέσεως ἑκάστου ἐκεῖ ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ πρόγραμμα τῆς τελετῆς καὶ φυλλάδιον περιέχον τὰ ψαλῆσόμενα ᾠσματα. Αἱ δύο δὲ κορυφαὶ ἑκάστης τραπέζης ἦσαν προωρισμέναι διὰ τοὺς ἐκλεχθέντας ὑφ' ἑκάστου σωματείου ἀντιπροσώπους κοσμητῶρας, οἵτινες

ἔφερον πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἐπίσημον στολὴν, φράκον μέλαν σύνθητες καὶ πιλίδιον χρυσοκέντητον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ταινίαν περὶ τὸ στήθος μὲ τὰ ἰδιαίτερα χρώματα τοῦ σωματείου ἑκάστου καὶ κονκάρδαν ἐπ' αὐτῆς, ξίφος μακρὸ ὡσεὶ μεσαιωνικὸν καὶ λευκὰ χειρόκτια θωρακοφόρου μέχρις ἀγκῶνος σχεδὸν ἐξικνούμενα.

Διεσταυροῦντο λοιπὸν αἱ ποικιλόχρωμοι ταινίαι τῶν σωματείων ἐν τῇ αἰθούσῃ καὶ τὰ συνήθη ἐνδύματα τῶν ἄλλων φοιτητῶν, τῶν οὕτω ἀνεπισήμως ἐλθόντων, ἢ τῶν ἡμιεπισήμως μὲ μόνον τὸ πιλίδιον τοῦ σωματείου τῶν. Καὶ εἰς τὸν συνωθισμὸν καὶ τὴν κίνησιν πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς οἰκείας θέσεως ἀπετέλουν πάντες μάζαν συμπαγῆ κινουμένην πρὸς π' ἄνω ἢ κάτω καὶ κυματίζουσαν, ἀμωρον σχεδὸν ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς καὶ ἐξ ἧς οὐδὲν τις ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ ἄλλο ἢ τὴν ἐκ τῶν πιλιδίων καὶ τῶν ἀσκεπῶν κεφαλῶν ποικιλόχρωμον ἐπιφάνειαν. Καὶ ἂν τις ἐπεχείρῃ νὰ παραβάλλῃ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτὴν πρὸς ἀνθοδέσμη ἀνθέων φαντασιωδῶν, ἤθελε βεβαίως παρατηρήσει ὅτι τὴν ἀνθοδέσμη αὐτὴν ὡς θέλγον τρίχαπτον περιέβαλλον αἱ ἐν τοῖς θεωρείοις κυρία. Ὁμολογητέον ὅμως ὅτι τὸ ἐπίχαρι ἐκεῖνο τρίχαπτον ὅσον καὶ ἂν ἦτο ἀφθονον καὶ πλούσιον, ἀδύνατον ἦν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ πληθυσμοῦ, οὐτινος τὸ ἥμισυ τοῦλάχιστον εἶχε τὴν ἀπαιτήσιν ὄχι μόνον νὰ θαυμάζῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ θαυμάζηται. Καὶ συνεκρούοντο λοιπὸν βλέμματα μεταξὺ τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω, καὶ ἡμιλλῶντο φιλαρέσκεια ἑτερογενεῖς. Καὶ ἂν ἄνω ἠδύνατό τις νὰ συλλάβῃ μειδίαιμα ὀπισθεν ἀνεπτυγμένου ριπιδίου, ἢ ἐπιδιόρθωσιν ἐπαναστατησάσης ταινίας, ἢ τακτοποίησιν ἀπειθοῦς βαστρώχου, κάτω ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ, πρὸ πάντων μεταξὺ τῶν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν τραπεζῶν ἐπισήμων ταινιοφόρων καὶ σπαθοφοροῦντων φοιτητῶν, γενικὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ καλλωπισμοῦ ἀπροκαλύπτως ἄμα τῇ καταλήψει τῆς θέσεως ἐνεργουμένην. Κ' ἐδῶ μὲν ἐτακτοποιοῦντο αἱ πτυχαι τῆς πλατείας περὶ τὸ στήθος ταινίας, ἐκεῖ δὲ διὰ τῶν ἀναποσπάστων σχεδὸν ἐκ τῶν θυλακίων τοῦ Γερμανοῦ μικρῶν ψηκτρῶν ἐτίθεντο ὑπὸ κράτησιν αἱ ἀνυπότακτοι τρίχες τῆς ἐπισθίου χωρίστρας τῆς κόμης, καὶ ἀπωτέρω κεφαλῆ τις μεμυρωμένη καὶ στίλβουσα, μόλις δὲ κρατούσα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τὸ μικροσκοπικῆς σχεδὸν περιφερείας πιλίδιον, προσεπάθει ν' ἀνεγερθῇ πρὸς τὰ θεωρεῖα καὶ ν' ἀτενίσῃ ἐκεῖ μὲ τὴν συμπαθεστέραν τῶν ὀφθαλμῶν ἑκφρασίαν, χωρὶς οὔτε τὸ ἐτοιμόρροπον πιλίδιον νὰ μεταβάλλῃ θέσιν, οὔτε τῆς χωρίστρας ἢ ἀπαράμιλλος τάξις νὰ σαλευθῇ.

Τὸ περιφερόμενον πλῆθος ὄλονεν ἐμειοῦτο, ἐκάστου ἀνευρίσκοντος τὴν πλησίον τῶν φίλων του θέσιν ἢ ἐπιτυγχάνοντος τὴν ἀπέναντι τῆς φίλης του. Καὶ ὅταν πάντες οἱ κινούμενοι κατεστάλαξαν ἐπὶ τῶν καθισμάτων, ἠδύνατό τις ν' ἀριθμῆσθαι τρισχιλίους συμπότας περὶ τὰς ἐπιμήκεις τραπέζας καὶ ἰσάριθμα ἀφρίζοντος ξανθοῦ ζύθου ποτήρια ἐπ' αὐτῶν. Περὶ ἐκαστην τραπέζαν ἀνταλλάσσονται αἱ πρὸς ἀλλήλους αὐτοπαρουσιάσεις τῶν παρακαθημένων καὶ περὶ τὰ ὕδατα μου βουδοῦσιν αἱ φράσεις:

— Mein Name ist Müller!
— Mein Name ist Schultz!
— Mein Name ist Meyer!
— Mein Name ist Pilsch!

Αἴφνης τρεῖς ἰσχυροὶ κτύποι διὰ τοῦ πλάτους τοῦ ξίφους ἐπὶ τῆς ἐξέδρας καὶ φωνὴ διάτορος σιγὴν ἐπιτάσσουσα μοι ἐλκύουσι πρὸς τὰ ἐκεῖ τὴν προσοχὴν. Βλέπω δὲ συγχρόνως πάντας τοὺς ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν τραπέζων κοσμητῶρας ἐγειρομένους ὀρθίους καὶ ἀνασπώντας τὰ ξίφη καὶ ἀποθέτοντας αὐτὰ κατὰ μῆκος τῆς λεπίδος ἐπὶ τῶν τραπέζων, ὡς ἦδη εἶχαν πράξει πάντα τὰ ἐπὶ τῆς ἐξέδρας μέλη τῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ μουσικὴ πληροῖ τὴν αἴθουσαν τοῦ μέλους τοῦ γερμανικοῦ ὕμνου, ὃν διαδέχονται πάλιν οἱ τρεῖς κτύποι διὰ τοῦ ξίφους τοῦ προέδρου, ὑπ' ἀπάντων νῦν τῶν ἐν τῇ αἴθουσῃ σπαθοφόρων ἐπαναλαμβανόμενοι. Σιγὴ ἀμέσως βαθεῖα ἐπικρατεῖ καὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς ὁ πρόεδρος ἀναγινώσκει τηλεγράφημα τοῦ διαδόχου ἐκφράζοντος τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας τῇ ὁμηγύρῃ ἐπὶ τῇ ἐορτῇ, καὶ δηλοῦντος ὅτι ἐνεκα τοῦ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ θεοῦ του προσφάτου πένθους ἐν τῇ αὐτῇ δὲν δύναται νὰ παρευρεθῇ μεταξὺ τῶν ἀγαπητῶν αὐτοῦ φοιτητῶν. Εὐθέως δὲ φέρει πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ ἐορτάζοντος ζεύγους ὁ πρόεδρος καὶ τὰ ποτήρια ἐκκενοῦνται ἐν ῥυθμῷ.

Ἐν ῥυθμῷ, δὲν εἶνε ἀνάρμοστος ἡ φράσις ἐνταῦθα. Διότι ἡ ἐκκένωσις τῶν ποτηρίων γίνεται διὰ προσταγμάτων κατὰ τὸν τρόπον περιέρχον καὶ ἄξιον ὄντως περιγραφῆς.

— Ad exercitium Salamandri, κράζει ὁ πρόεδρος ἐγείρων τὸ ποτήριον, ἐνῶ πάντες ὀρθοὶ τὸν μιμοῦνται.

— Eins, zwei, drei, προσθέτει ῥοφῶν ἅμα τῷ τελευταίῳ προσταγμάτι τὸν ζύθον, πάντων τὸ αὐτὸ ποιοῦντων.

— Eins, zwei, drei, ἐπαναλαμβάνει ἀποθέτων τὸ ποτήριον ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐνῶ ἡ ἀριθμησις ἐπαναλαμβάνεται ἐν χορῷ καὶ αἱ κινήσεις ὁμορρυθμῶς ἐκτελοῦνται.

— Eins, zwei, drei, καταλήγει ὁ πρόεδρος ἀρχὰ προφέρων ἕκαστον ἀριθμὸν καὶ κροταλίζων τὸ ποτήριον ἐπὶ τῆς τραπέζης, εἰς ἀμφοτέρω ὑπ' ἀπάντων ἀκολουθούμενος, καὶ οὐ-

τω τῆς αἰθούσης πληρουμένης δαιμονίου θορύβου. Πάντες δὲ κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ τελευταίου ἀριθμοῦ κροτοῦσι τὸ ποτήριον παταγωδῶς ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὡσεὶ ἐνεπήγνυον αὐτὸ ἐπ' αὐτῆς καὶ οὕτω ὁμόχρονος γδοῦπος ἐπισφραγίζει τὴν πρόποσιν.

Ἄλλ' ἦδη τὰ ποτήρια καὶ ἀνευ προσταγμάτων ἐκκενοῦνται ἀλλεπάλληλα, ἡ δὲ δεκάτη ὥρα τῆς νυκτὸς ἐσήμκνε καὶ τὸ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἀπηγορευμένον κάπνισμα ἤρξατο. Βόμβος ὁμιλιῶν περὶ τὰς τραπέζας ἐγείρεται, διακοπτόμενος εἰς σιγὴν ἀκαριαίαν ἀπὸ κειροῦ εἰς κειρὸν ὑπὸ τῶν τριῶν ἐκείνων παταγωδῶν κτυπημάτων, τὰ ὁποῖα ὑπ' ὄλων τῶν σπαθοφόρων ἐκάστοτε ἐπαναλαμβάνονται, ὅπως προαγγείλωσι τὴν ἐν τάξει ἐκτέλεσιν τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ προγράμματος. Εἴτε λοιπὸν ἡ μουσικὴ πρόκειται νὰ ἠχησῇ, εἴτε σαλαμάνδρειος πρόποσις ν' ἀπαγγελθῇ, εἴτε ἄσκησις νὰ ψαλλῇ, τὰ ξιφοκτυπήματα πάντοτε θὰ προηγηθῶσιν ἐκκοφάινοντα. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἕκαστον μέρος τοῦ προγράμματος καὶ ἐκάστη στροφή ἄσματος προαγγέλλεται ὑπὸ τοῦ προέδρου με φωνὴν στεντορίαν.

— Τώρα ἐρχεται πρόποσις ὑπὸ τοῦ κυρίου Α.

— Τώρα ἐρχεται ἡ μουσικὴ.

— Τώρα ἐρχεται ἡ πρώτη στροφή τοῦ τρίτου ἄσματος.

Καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἴδου πῶς διεξάγεται ἡ ἐορτὴ, ἐνῶ οἱ μὲν κερνοὶ τοῦ ζύθου ἀναβαίνουν εἰς τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, οἱ δὲ κερνοὶ τῶν σιγάρων περιβάλλουσιν αὐτὰς ἐξωθεν καὶ αἰωροῦνται κατὰ νέφη ὑπὲρ αὐτὰς.

Ψάλλω δὲ κ' ἐγὼ ἐκάστοτε μετὰ τῶν ἄλλων τὰ ὄρατα τῶν σπουδαστῶν ἄσματα ἀκολουθῶν τὸ μέλος, καὶ . . . τὰ διὰ ξιφοκρουσιῶν προσταγμάτων. Καὶ μοι ἐμβάλλουσι παραδόξον εὐθυμίαν αἱ ἀγνωστοί μοι μελωδία καὶ τῆς δικασκεδᾶσεως τὸ κεινοφανές. Ἄλλ' ὅσον ἀγνωστα καὶ ἂν εἶνε δι' ἐμὲ τὰ ἄσματα ἐκεῖνα, οὐδαμῶς κωλύομαι τοῦ νὰ ψάλλω κ' ἐγὼ με ὄλην τοῦ λάρυγγός μου τὴν δύναμιν.

Sind wir vereint zur guten Stunde
ein starker deutscher Männerchor. . .

ἴσως ἔνα δεῖξω ὅτι περιλαμβάνομαι κ' ἐγὼ εἰς τὸν Starken Männerchor, ὡς ψάλλω κατόπιν τὸ φαιδρὸν ἄσμα:

Frei ist der Bursch. . .

οὐχὶ μόνον παρασυρόμενος ὑπὸ τῆς γλυκύτητος τοῦ μέλους, ἀλλὰ καὶ ὑπακούων εἰς τὰ

ἔμφυτα τοῦ Ἑλλήνος συγκινουμένου ὁσάκις ἀκούει τὴν λέξιν ἐλεύθερος καὶ ἄλλα τὰ ἐξ αὐτῆς σύνθετα καὶ παράγωγα.

Καὶ ὅμως διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν σοβαρώτερον, ὁμολογήσωμεν ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινηθῇ τις ὅταν βλέπῃ τὴν γερμανικὴν νεολαίαν ἐν αὐτῇ τῇ κορυφῶσει τῆς εὐθυμίας εἰς πᾶν ἄσμά της ὕμνουσαν πατρίδα καὶ ἐλευθερίαν, ἰσχύον καὶ τιμὴν, νίκην κατ' ἐχθρῶν καὶ ὅπλων δόξαν. Ἄς μὴ φανῇ λοιπὸν παράδοξον ὅτι ἤμην πλήρης ἐνθουσιασμοῦ ἐγὼ ὁ συνειθισμένος ν' ἀκούω τὸ:

Δεκαετία τῆς ἡμέρας
σινανά, σινανά. . .

ἢ τὸ ἄλλο ἐκεῖνο:

Στίσου δὲ πρῶτα νὰ γυμνασθῶμε
νὰ ἰδῇ οἱ Ἕλληνας πῶς πολεμοῦμε. . .

τὰ ὁποῖα ἐγεννήθησαν ἐν ἡ ἐποχῇ πᾶσα σχεδὸν ἡ ἑλληνικὴ νεολαία ἦτο εἰς τὰ ὅπλα, ἵνα ἀποδείξωσι τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τὴν κατὰπτωσιν οὐδὲ ξενισθῆτω τις ὅτι ἐθαύμαζον νῦν τὴν εὐθυμοῦσαν γερμανικὴν νεολαίαν, ἥτις δὲν ἐλησμονεῖ μὲν εἰς τὰ ἄσματα της νὰ ψάλλῃ καὶ τὸν ἔρωτα καὶ τὸν οἶνον, ἀλλ' ἐψάλλε συγχρόνως καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἀνδρικὴν βίωσιν, καὶ ἀριεῖρου τοῦς γλυκυτέρους τοῦ ἄσματος αὐτῆς τόνους εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς πατρίδος τὴν φρουρήσιν. Ὡ, βεβαίως ἐνεθουσίωσιν μεταξὺ ταιαύτης νεολαίας καὶ ἠθύμου πλειότερον τῶν ἄλλων, διότι προσεπάθουν νὰ λησμονήσω τὴν νεολαίαν τῆς πατρίδος μου. . .

Νῦν ἀγγέλλει ὁ πρόεδρος, μετὰ τὰς στερεοτύπους ξιφοκρουσίας, ὅτι ὁ πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου ἔχει τὸν λόγον. Ὑποσκαζῶν ἀνέρχεται τὴν ἐξέδραν ὁ περίπυτος φυσιολόγος du-Bois-Reymond, οὐτινος ἡ εὐγλωττία εἶνε ἐφαμίλλος τῆς φήμης καὶ ἐπιστημονικῆς δόξης. Τὴν πολιὰν ἀλλὰ ζωηρὰν μορφήν του καὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ ἐκφραστικόν του μέτωπον περιβάλλει δι' ἀγλύος ὁ ἐν τῇ αἰθουσῇ περιδινόμενος κερνοῦς, ἐκεῖνος δὲ φέρων περὶ τὸν λαιμὸν καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους ἀνηρητημένα ἐν περιδεραίῳ τὰ σήματα τοῦ ἀξιωματῆρος του, ἐρείδων δὲ τὰς χεῖρας ἀμφοτέρως ἐπὶ τῆς ἐξέδρας, ὁμιλεῖ με ἀνθὴ λόγου ἀπαράμιλλα καὶ πατριωτισμὸν πρὸς αὐτὰ ἀμιλλώμενον. Ἀποῦ ἐξεθείασε τὸν σύνδεσμον τῶν Γερμανῶν φοιτητῶν εἰς οὗς ὠφείλετο ἡ ἐορτὴ, ἀποῦ ὠμίλησε περὶ τῶν γερμανικῶν πανεπιστημίων, μέχρι τοῦ πρώτου ἰδρυθέντος ἀναδραμῶν¹ καὶ ὑπέμνησε πόσον συνεβάλλοντο αὐ-

τὰ εἰς τῆς Γερμανίας τὸ μεγαλεῖον, «μὴ λησμονῆτε, εἶπεν, ὅτι ἀνευ παιδείας ἀληθοῦς οὐτε ἰσχύς, οὔτε δόξα ὑπάρχει». Καὶ ἐξέδραμε μέχρις Ἀθηνῶν καὶ Ῥώμης ἵνα τὸν λόγον του ἐπιρρώσῃ, κοσμήσας διὰ φράσεων ἐνθουσιωδῶν τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος. Οὐχὶ λοιπὸν ὑπὲρ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πανεπιστημίου, εἶπεν, εἶδει νὰ φέρω πρόποσιν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ πανακαδημίου, τῆς ἰδεώδους ἐκπροσωπήσεως τῶν γερμανικῶν πανεπιστημίων ἐν συνόλῳ: ἀλλὰ συνήλθομεν ἐδῶ διὰ νὰ ἐορτάσωμεν ἄλλην ἐορτήν: ἄς ἀνακησθῶμεν λοιπὸν ὅτι ὁ διάδοχος τοῦ γερμανικοῦ θρόνου, ὅστις ἐφοίτησεν εἰς τὰ πανεπιστήμιά μας, ὡς ἡμεῖς, ἐφθάσε καὶ εἰς τὰ ἀνώτατα τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀξιοματῶν, καὶ σήμερον εἶνε πρύτανης τοῦ πανεπιστημίου τῆς Καϊνιξβέργης, καὶ ἄς προσπίωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ. Σᾶς καλῶ λοιπὸν εἰς ἀνευφημίαν ὑπὲρ τοῦ πρυτάνεως τοῦ πανεπιστημίου τῆς Καϊνιξβέργης, τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου Γουλιέλμου τῆς Πρωσίας, διαδόχου τοῦ γερμανικοῦ θρόνου.

Τοιοῦτος περίπου ἐν ὀλίγοις ὑπῆρξεν ὁ ὠραῖος λόγος τοῦ σοφοῦ πρυτάνεως, ὃν ἐπηκολούθησαν ἐπευφημίαι ζωηρόταται καὶ πρόποσις ἄλλη ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου. Οἱ πλείστοι δὲ τῶν φοιτητῶν παρήλασαν πρὸ αὐτοῦ καὶ προέπιον εἰς ὑγείαν του, συγχρούσαντες μετ' αὐτοῦ τὸ ποτήριον, ἢ ἀνυψώσαντες μόνον αὐτὸ κατὰ τὸ γερμανικὸν ἔθος.

Εἰς ἐμὲ δὲ τὸν Ἕλληνα, ὅστις εἶδον εἰς τὴν πατρίδα καθηγητὰς συνεποχουμένους μεθ' ἐνὸς μόνου φοιτητοῦ καὶ μὴ προσκαλοῦντας τοῦτον νὰ καθίσῃ παραπλεύρως αὐτῶν ἐν τῇ ἀμάξῃ, ἀλλ' ἀφίνοντας αὐτὸν νὰ καθῆται ἀπέναντί των, ἡ πατρικὴ αὐτῆ τοῦ περιδόξου ἐπιστήμονος προσήνεκα μὲ παρέφερον ἐκ χαρᾶς. Συνήγαγον ὅλας μου τὰς δυνάμεις — τὰς ἐν τῇ γερμανικῇ γλώσσῃ — καὶ πλησιάσας μετὰ τὸ ποτήριον ἀνά χεῖρας ἐμιμήθην τοὺς προηγηθέντας ἐμοῦ καὶ προέπιον κ' ἐγὼ ὑπὲρ αὐτοῦ διὰ φράσεων λίαν θερμῶν καὶ δι' ὀλιγωτέρων, ἐφ' ὅσον ἦν δυνατόν, σφαλμάτων λεχθεισῶν, φροντίσας νὰ παρεμβάλω τὴν ἐθνικότητά μου.

— Εἰς ὑγείαν ὑμῶν, μοι ἀπήντησεν ἑλληνοιστὶ ὁ πρύτανης, σφίγγων τὴν χεῖρά μου δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν του καὶ ἐκκενῶν τὸ

χρονολογικὴν σειράν πότε ἰδρύθη ἕκαστον τῶν ἐν Γερμανίᾳ πανεπιστημίων:

Χαϊδελέργης 1386—Βυρσοβούργου 1402—Λειψίας 1409—Ροστόκης 1419—Τυβίγγης 1447—Γραϊσβάδης 1456—Φραιβούργου 1457—Μονάχου 1472—Βρεσλάου 1506—Μαρβούργου 1527—Καϊνιξβέργης 1544—Ἰέννας 1558—Γείσσοβ 1607—Κιέλου 1665—Χάλλης 1697—Ροίγγης 1737—Ἐρλάγγης 1743—Μύνστερ 1786—Βερολίνου 1810—Βόννης 1818—Στρασβούργου 1872.

1. Διὰ τοὺς περιέρχους τῶν ἀγνωστῶν ἰδού κατὰ

ποτήριόν του, ἀφοῦ συνέκρουσεν αὐτὸ πρὸς τὸ ἔμὸν πρῶτον.

Ἡ χαρὰ μου ἦν ἀπερίγραπτος καὶ ἡ ἐξαψὶς μου μόλις ἐσβέσθη εἰς ἀρκετὰ ποτήρια ζύθου.

Τὰ ἄσκατα ἐψάλλαν πάντα καὶ ὁ πρῶτος ἀποχαιρέτισε τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ζητωκραυγάζουσαν ὀμήγουριν ἀνεχώρησε, τῆς μουσικῆς ἠχοῦσης τὸν ὕμνον καὶ τῶν σπαθοφόρων περιστοιχισάντων αὐτὸν καὶ προπεμπάντων μέχρι τῆς ἐξωθύρας.

Δι' ἐμὲ δὲ ἤδη ἡ αἰθουσα ἤρχισε νὰ περιστρέφεται ἐλαφρῶς πᾶσα. Διὰ μέσου τῶν τεθαμβωμένων ὀφθαλμῶν μου διακρίνω ὡς ἐν ὀμίχλῃ τοὺς ἐπιμένοντας νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἔτι τὸν πότον καὶ βλέπω ὡς διὰ μέσου νεφῶν τὰς ἐν ταῖς θεωρείαις κυρίας. Ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς πάντων νέφη καπνοῦ κατὰ στρώματα φρικωδῶσιν εἰς τὴν πνοὴν τοῦ ἀπὸ τῶν ἐκάστοτε ἀνοίγομένων θυρῶν εἰσβάλλοντος ἀέρος, καὶ ἀνυψούνται πρὸς τὴν ὀροφὴν ἀραιούμενα, ὡς ὀμίχλη βαθμηδὸν διαλυομένη ὑπὲρ τὴν ἐπιφανείαν θαλάσσης.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐπικρατεῖ ὀχλοδοὴ προαγγέλλουσα τὴν ἐναρξίν τῶν προκλήσεων διὰ μονομαχίας. Τὰ βλέμματα λαμβάνουσιν ἐκφράσεις ἀγριωπάς, τὰ πιλίδια κλίσεις προκλητικῆς, αἱ φωναὶ τόνους αὐθεντικούς καὶ οἱ πόδες ἐξαπλώσεις αὐθάδεις. Τὸ πᾶν διατίθεται πρὸς πρόκλησιν ἐριδος.

Ἄλλ' οἱ βεβαρημένοι ὀφθαλμοὶ μου δὲν δύνανται νὰ παρακολουθήσωσι πλέον τὸ θέαμα, οὐδὲ ν' ἀναμείνωσι τὴν ἐκτύλιξιν ἱλαροτραγωδίας τινός. Σπεύδω λοιπὸν νὰ φύγω καὶ ἐνῶ λαμβάνω ἐκ τοῦ φυλακείου τὸ ἐπανωφώριόν μου, ἀκούω ἐκεῖ που πλησίον μου τὴν περιφημον φράσιν «Dummer Junge!» ἣν ὁ Heine δὲν ἀπηξίωσε ν' ἀπαθανατίσῃ εἰς τὰς ἐπιστολάς του. Παρατήρησα μὲ προσοχὴν τὰς μορφὰς τῶν ἀνταλλασσόντων τὰ ἐπισκεπτήριά των καὶ, μεθ' ὅλην τὴν σύγχυσιν ἣν εἶχε φέρει εἰς τὸ ἀντιληπτικόν μου ὁ ζῦθος, ἐπὶ τοσοῦτον ἐνετυπώθησαν αὐταὶ εἰς τὴν μνήμην μου, ὥστε μετὰ δύο ἡμέρας ἠδυνήθην ν' ἀναγνωρίσω καθ' ὁδὸν ἀσφαλδέστατα τὸν ἕνα τῶν ἡρώων, μεθ' ὅλον τὸν μοτὸν καὶ τὸν ἐπίδεσμον, ὅφ' οὐς ἐκρύπτετο ἡ μία παρεῖά του. P.

Οἱ θερίζοντες τὰ γεννήματα εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ ῥίπτωσιν ὀπισθεν αὐτῶν τὰ θερισθέντα, διότι ἐκεῖ μόνον ὑπάρχει θέσις, ἔμπροσθεν δ' αὐτῶν ἔχουσι νέους στάχους οὓς ὀφείλουσι νὰ ἀποκόψωσιν. Αὐτὸ τοῦτο δύναται νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὰς πράξεις μας: δὲν πρέπει νὰ παρατηρῶμεν τὰ ἄκαξ συντελεσθέντα, ἀλλὰ νὰ ἀσχολώμεθα εἰς ὅ,τι μᾶς ὑπολείπεται νὰ πράξωμεν.

ΤΟ ΦΙΛΟΚΕΙΟΝ

τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζῴων.

—

Ἡ τῶν ζῴων φιλογορία.

Ἄναζητοῦντες τὰ αἷτια τῶν φαινομένων τῶν ψυχικῶν ὀρμημάτων, ἅπερ παρουσιάζονται πολυπλοκώτατα ἐν ταῖς ζῴαις καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀδυνατοῦμεν νὰ προχωρήσωμεν ἐπὶ πολὺ ἐν ταῖς ἐρευναῖς ἡμῶν. Αἱ περὶ τοῦ θέματος τούτου γνώσεις ἡμῶν εἰσὶ λίαν περιορισμέναι, τεῖχος δ' ὑψηλόν, εἰς ὃ ὀλίγιστα ἐγένοντο μέχρι τοῦδε ῥήγματα, χωρίζει τὰ γνωστὰ ἀπὸ τῶν ἀγνώστων. Ναὶ μὲν καὶ ἐν τούτῳ ὡς καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ζητήμασιν ἡ μεγάλη θεωρία τῆς μεταπλάσεως δύναται νὰ καθοδηγήσῃ καὶ διαφωτίσῃ ἡμᾶς: ἀλλὰ πρὸς τελείαν ἐξακρίβωσιν τοῦ ζητήματος εἶνε ἀναγκαῖα ἡ γνώσις τῶν ἀναριθμῶν ἐξαμείψεων τῆς γενεαλογίας τῶν εἰδῶν τῶν ζῴων, ἐν ᾗ ἡ ἐπιστήμη νῦν μόλις ἤρχισε νὰ διακρίνῃ τὰς κυριωτάτας τούτων.

Μέχρι τοῦδε ἡ ἐμφάνισις ἐν ζῴοις φαινομένων τεκμηριούντων τὴν ὑπαρξίν συνειδήσεως εἶνε γεγονὺς κατ' οὐσίαν ἐπίσης ἀνεξήγητον καὶ τὸ φαινόμενον τῆς ἔλξεως. Τίτι τῶν ἀνεπτύχθησαν τὰ ὑπὸ κοινωνικὴν ἐποψίν περιεργώτατα τῶν φαινομένων τούτων, τὰ τῶν αἰσθημάτων συμπαθείας; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἐσμέν ἠναγκασμένοι ν' ἀπαντήσωμεν δι' εἰκασίων.

Λάθωμεν ὡς παράδειγμα τὸ διαρκέστατον καὶ σφοδρότατον τῶν συμπαθῶν αἰσθημάτων, τὸ τῆς φιλογονίας, ἥτοι τῆς στοργῆς τῶν γεννητόρων πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν. Ἡ ἀρχὴ τούτου εἶνε ἀκόμη σκοτεινὴ καὶ ἀνεξιχνίαστος.

Οἱ τρόποι τῆς γεννήσεως τῶν ζῴων περιορίζονται εἰς εὐαριθμούς τυπούς, τὴν σχίσιν, τὴν βλάστησιν καὶ τὴν ἐκκόλασιν. Ἐν ταῖς δυσὶ πρώτοις θὰ ἦτο εὐνόητος ἡ συμπάθεια τοῦ γεννητορος πρὸς τὸ τέκνον, ἂν ὁ γεννητὸρ εἶχεν αἰσθησίν καὶ νόησιν: ἐπειδὴ ὁ νεοσσὸς γίνεταί διὰ διπλασιασμοῦ ἢ διαμελισμοῦ τοῦ ζῴου, φυσικὸν θὰ ἦτο νὰ αἰσθάνηται τοῦτο στοργὴν πρὸς τὸ αὐτοτελὲς καθιστάμενον μέρος τοῦ ἰδίου σώματος. Ἄλλ' ἐν τῇ κατωτάτῃ αὐτῇ φάσει τῆς ὀργανικῆς ζωῆς ἐκεῖνο ὅπερ οἱ ψυχολόγοι καλοῦσιν ἐν τῶν ζῴων δὲν ὑφίσταται, τὸ δὲ ζῴον κέκτηται μόνον τὴν λεγομένην αὐξητικὴν ψυχὴν, διότι οὐδαμῶς δικαιούμεθα νὰ υποθέσωμεν ὅτι ἔχουσι συνειδήσιν ζῴα, ἐστερημένα ἀνεπτυγμένου πῶς νευρικοῦ συστήματος. Ἄλλ' οὐδ' ἐν αὐταῖς τοῖς φωτοκῶσιν ἀτελεστάτοις ἀσπονδύλοις ζῴοις εἶνε εὐεξήγητος ἡ ὑπαρξὶς αἰσθημάτων συμπαθείας πρὸς τὰ ἔκγονα. Ἐπὶ παραδείγματός δὲ τῶν ἀσκιδίων, διατὶ ταῦτα φυλάττουσι τὰ ὄψα των

ὑπὸ τῶν ὑμένα αὐτῶν; Ἡ πῶς ἐξῆ γαίται τοῦτο, ὅτι πολλαὶ θήλειαι ἐντόμων, αἵτινες οὔτε τοὺς γεννήσαντας ἐγνώρισαν, οὔτε τὰ ἔκγονα αὐτῶν θὰ ἴδωσι ποτε, φρίνοντα μεριμνῶσαι περὶ τῆς τύχης τῶν ὄψων των; Διατὶ δὲ παρασκευάζουσιν ἐνίοτε διὰ τοὺς σαρκόβόρους νεοσσούς σκόληκας αὐτῶν τροφὴν, ἥτις εἶνε ἀκτάλληλος εἰς αὐτάς;

Ἐπίσης δυσεξήγητον εἶνε καὶ διατὶ τινὲς τῶν ἰχθύων φροντίζουσι περὶ τῶν ἐκγόνων. Συνήθως ἡ ἐνέργεια τῶν ἀρρένων ἰχθύων περιορίζεται εἰς τὴν γονοποιίαν τῶν ὑπὸ τῶν θηλειῶν τεχθέντων ὄψων. Πῶς ὅμως οἱ ἀρρενες τῶν γαερροσέων ἐκτῆσαντο τὸ ὀρμητικὸν ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ποιεῖν φωλεὰς διὰ τοὺς νεοσσούς καὶ ὠθεῖν εἰς αὐτάς τὰς κυοφόρους θηλείας, ἡ περιουσία ἐν αὐταῖς τοὺς νεοσσούς ἐν κινδύνῳ;

Πόθεν ὁ φρῦνος ὁ μαιευτὴρ ἐδιδάχθη νὰ περιελίσσῃ περὶ τοὺς ὀπισθίους πόδας τὴν λευκοματώδη μερίμην τῶν ὑπὸ τῆς θηλείας τεχθέντων ὄψων; Διατὶ δὲ φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ὄψα, καὶ πόθεν ἐδιδάχθη νὰ βυθίζηται εἰς τὸ ὕδωρ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκκόλαψεως;

Αἱ πράξεις αὐταὶ εἶνε βεβαίως κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτόμαχοι. Εἰσὶ κληρονομικαὶ συνήθειαι, ὀρμητικὰ: ἀλλὰ πόθεν προσεκλήθησαν τὰ ὀρμητικὰ ταῦτα; Πρὸς ἐξήγησιν φαινομένων οὕτωσι περιέργων εἶνε ἀπαραίτητος ἡ λεπτομερεστάτη γνώσις τῶν ἀναριθμῶν περιστάσεων τῆς βαθμιαίας ἀναπτύξεως τοῦ ζωικοῦ γένους, ἡ γνώσις συμπάσης τῆς μακρᾶς ἱστορίας τῶν ζῴων.

Ἀπέχοντες ἀνωφελῶν εἰκασίων περιορισθώμεν εἰς τὴν βεβαίωσιν τούτου, ὅτι τὸ ἰσχυρότατον τῶν αἰσθημάτων, ὃν ἐστὶν ἐπιδικτικὸς ὁ ἀνθρωπος, τὸ φιλότεκνον, ἀπαντᾷ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς κατωτάταις βαθμίαις τοῦ ζωικοῦ γένους.

Ἐν δὲ ταῖς ἀνωτάταις τάξεσι τῶν σπονδυλωτῶν, ἐν ταῖς μαστοφόροις καὶ ταῖς πτηνοῖς, τὸ κληρονομικὸν ὀρμητικὸν δὲν εἶνε πλέον τὸ μόνον αἷτιον, τὸ παρορμῶν τοὺς γεννητορας, καὶ ἴδιον τὸ θῆλυ, νὰ μεριμνῶσι περὶ τῶν νεοσσῶν. Ἐν αὐταῖς παρατηροῦνται μάλλον αἱ αὐταὶ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ψυχικαὶ ὀρμαὶ, καὶ ἡ μετὰ συνειδήσεως βούλησις, συνεπίκουρον ἔχουσα ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τὸ ὑπόσσοφον: πρὸς τούτοις δὲ τὰ ζῴα ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τῶν τεκόντων πῶς νὰ μεριμνῶσι περὶ τῶν ἐκγόνων καὶ περιθάλπωσιν αὐτά.

Ἡ μητρικὴ στοργὴ εἶνε ἀναμφισβητήτως τὸ ἰσχυρότατον τῶν αἰσθημάτων, ὃν εἰσὶν ἐπιδικτικὰ τινὰ τῶν πτηνῶν καὶ τῶν μαστοφόρων, ἐστὶν ὅτε δ' ἐμπνέει αὐτοῖς ὀρμὰς ἀνταπαρνησίας, αἵτινες θὰ περιποιήσιν τιμὴν τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει. Ἡ θήλεια τροχίλου, ἣν παρατήρησεν ὁ Μονταγκῦ, κατηνάλισκε δεκαεὶ

ὥρας καθ' ἑκάστην εἰς εὐρεσιν τροφῆς τῶν νεοσσῶν τῆς. Ἐν τινι πυρκαϊᾷ ἐν Δέλφτ, ἡ θήλεια λευκοῦ πελαργοῦ, μὴ δυνηθεῖσα νὰ σώσῃ τοὺς νεοσσούς, κατεκλή ἐθελουσίως μετ' αὐτῶν. Ἐν Παρισίοις δὲ τῷ 1870, κατὰ τὴν βομβοβολίαν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ἡ ἐκρηξὶς ὀβίδος ἐν ἀποθήκῃ δὲν ἐξεδιόξε τῆς φωλεὰς ἐπωάζουσιν περισσότεραν.

Τὰ δὲ μαστοφόρα δεικνύουσι πολλαῖς ἰσχυρότατον αἰσθημὰ μητρικῆς στοργῆς. Ὁ J. J. Hayes ἀναφέρει τὸν θάνατον λευκῆς ἀρκτου, ἥτις ἀφροντιστοῦσα τῶν ἐσκιμῶν κυνῶν, τῶν κυνηγῶν καὶ τῶν τραυματῶν αὐτῆς, περιέσκαπε διὰ τοῦ ἰδίου σώματος τὸν ἀρκτύλον, λείγουσα καὶ θωπεύουσα αὐτόν. Ὁμοίως ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ ἐλέφας, περικυκλωθεῖσα ὑπὸ τῶν μαζύρων ἀκολουθῶν τοῦ Λιβιγκστώνορος καὶ διὰ τῶν ἀκοντίων αὐτῶν καταπληγθεῖσα, ἐθώπευε διὰ τῆς προδοτικῆς τῶν σκύμνων, καὶ ἔσκαπεν αὐτὸν διὰ τοῦ πελωρίου σώματός τῆς. Παρὰ δὲ τοῖς πιθήκας τὸ ὑπόσσοφον ἐνοῦται τῇ μητρικῇ στοργῇ, καὶ ὅτε μὲν μετριάξει ἡ καταπνίγει ταύτην, ὅτε δὲ καθίστησιν αὐτὴν ὑπερβολικώτερον ἢ ἐμπνέει εὐφρεῖς τρόπους σωτηρίας ἀπὸ τῶν κινδύνων. Αἱ θήλειαι οὐσίτιτι διαπραττοῦσιν ἐνίοτε παιδοκτονίας. Ἄν κουρασθῶσι βαστάζουσαι τὰ σκυμνία των, τρώγουσι τὴν κεφαλὴν των ἢ τὰ συντρίβουσι τύπτουσαι εἰς τὰ δένδρα. Αἱ δὲ θήλειαι τῶν ἀνθρωπομόρφων πιθήκων παρέχουσι ἐνίοτε ἐν στιγμαῖς διεισπλάτου κινδύνου συγινητικώτατα παραδείγματα ἀνταπαρνησίας. Ἐν Σουμάτρα θήλεια οὐραγκοτάγκου, διωκομένη μετὰ τοῦ σκυμνίου τῆς ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Hall καὶ πληγείσα ὑπὸ βολῆς, ἐσφενδόνησε τὸ τέκνον τῆς εἰς τοὺς ὑψηλοτάτους κλάδους τοῦ δένδρου ἐν ᾧ εὐρίσκατο, καὶ οὐδαμῶς ἐπέσκατο μέχρι τοῦ θανάτου τῆς προστρύνουσα αὐτὸ διὰ σχημάτων νὰ φύγῃ. Ἐν Βρασιλίᾳ δὲ ὁ Σπιξ εἶδε θήλειαν μέλανος στέντορος (stentor niger), ἥτις τραυματισθεῖσα ὑπὸ βολῆς πυροβόλου, κατέβλασε πᾶσαν δύναμιν, ὅπως σφενδονήσῃ τὸ τέκνον τῆς εἰς τοὺς πλησίον κλάδους: ἀφ' οὗ δ' ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον τῆς τοῦτο ἔπεσε τοῦ δένδρου καὶ ἐξέπνευσεν.

Ὁ κυριώτατος χαρακτηριστὴς τῆς τῶν ζῴων φιλογονίας, ὁσπδήποτε σφοδρὰ καὶ ἂν ἦ, εἶνε τὸ βραχυχροῖον, διότι τὸ αἰσθημὰ τοῦτο διαρκεῖ μέχρις ὅτου τὸ μικρὸν ἀναπτυχθῆ καὶ καταστῆ αὐταρκές. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δ' ἐκείνης γεννῆτορες καὶ τέκνα διατελοῦσιν ὡς ζῆνοι πρὸς ἀλλήλους. Εἶνε μάλιστα περιέργων νὰ βλέπῃ τις πόσον ἀπηνῶς αἱ τρυγόνες, λόγου χάριν, διώκουσι τῆς φωλεὰς καὶ κακοποιοῦσιν αὐξηθέντας τοὺς νεοσσούς, τοὺς ὁποίους ἐπιμελῶς περιέθαλπον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν.

Τὰ πρὸς τὰ τέκνα φιλόστοργα αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου, μάλιστα τοῦ τῶν κατωτάτων φυλῶν, δὲν ὑπερέχουσι κατὰ πολὺ τῶν ὁμοίων αἰσθημάτων τῶν ζώων. Ὁμολογουμένως δὲ τινὲς τῶν ἀγρίων λαῶν ἔχουσιν ἀμβλύτερον τὸ αἶσθημα τῆς φιλοτεχνίας ἀπὸ πολλὰ τῶν εὐγενεστέρων ζώων. Καὶ τοῦτο, διότι παρ' αὐτοῖς τὰ ἀκραιφνῶς ζωικά ὀρμέφυτα ἐξαφανίζονται ἢ κάπως ἀνεπτυγμένη νοημοσύνη. Καὶ αὐτοῦ τοῦ παχυνουστάτου τῶν ἀνθρώπων ὁ νοῦς ἐξετάζει τὸ μέλλον πλείτερον πάντων τῶν ζώων. Προβλέπων δὲ τὰς οἰκογενειακὰς μερίμνας καὶ ἀνίας καὶ βάρη, ἐπειδὴ τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένον ἀκόμη, θυσιάζει τὰ ἔκγονα ὑπὲρ τῆς ἰδίας εὐημερίας. Τὴν καταισχύνουσαν τὸ ἀνθρώπινον γένος παρατήρησιν ταύτην ἀναγκάζεται νόμομολογήσῃ ὡς ὀρθὴν καὶ βᾶσιμον πᾶς ὁ μελετῶν τὰς παρὰ διαφοροῖς λαοῖς κρατούσας συνηθείας τῆς ἐκτρώσεως καὶ τῆς παιδοκρατίας.

[Ch. Letourneau].

Ἀποφθέγματα ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ

Μετὰ τὰς ἀτυχίαις αὐτοῦ ὁ Ἀννίβας, εὐρισκόμενος παρὰ τῷ Προυσίᾳ, τῷ βασιλεῖ τῆς Βιθυνίας, συνεδούλευεν αὐτὸν νὰ συνάψῃ μάχην πρὸς τὸν ἐχθρόν.

— Δὲν τολμῶ, εἶπεν ὁ Προυσίας· τὰ σπλάγχνα τοῦ ἱερείου δὲν οἰωνίζονται αἰσίαν ἐκδοσιν.

— Καὶ τί λοιπόν; ὑπέλαβε ζωηρῶς ὁ μέγας Καρχηδόνιος, περισσοτέρην πίστιν δίδεις εἰς ἐν ἐλεεινὸν πτώμα παρὰ εἰς τοὺς λόγους πεπειραμένου στρατηγοῦ;

Διηγῶνται περὶ τοῦ Σκενδέρμπεη ὅτι, ἐνεκα τῶν πολλῶν νικῶν, ἃς ἤρατο κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ τῆς ἐκτάκτου αὐτοῦ βώμης, ἀπέδωκεν ὑπερφυσικὴν δύναμιν εἰς τὸ ξίφος του. Ζητήσαντος δ' αὐτοῦ τοῦ Μωάμεθ Β', ὁ Σκενδέρμπεης τὸ ἀπέστειλε προθύμως. Ὁ Ὀθωμανὸς μονάρχης, ἀφ' οὗ ἐξήτασε τὸ ξίφος ἐπὶ πολὺ, τὸ ἀπέστειλεν ὀπίσω, λέγων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνοήσῃ πῶς ὁ Σκενδέρμπεης κατάρθρωσε τοσαῦτα πράγματα με τοιοῦτον ξίφος, ἐνῶ αὐτὸς εἶχε πολὺ καλλίτερον.

— Τὸ πιστεύω, ἀπεκρίθη ὁ Σκενδέρμπεης· ἀλλ' ἐγώ, ὅταν τοῦ ἐστειλᾷ τὸ ξίφος μου, δὲν τοῦ ἐστειλᾷ μαζί καὶ τὸν βραχιόνά μου.

Ἐκστρατεύων ποτὲ ὁ πρίγκιψ τοῦ Ὁρᾶνζ, ἐτήρει μεγάλην μυστικότητα περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκστρατείας. Ὅτε δὲ τις τῶν ἀξιωματικῶν τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ ἐκμυστηρευθῇ τὸ σχέδιόν του, ὁ πρίγκιψ τὸν ἠρώτησε:

— Καὶ εἰμπορεῖς νὰ φυλάξῃς καλῶς τὸ μυστικόν μου;

— Μάλιστα, στρατηγέ.

— Λοιπὸν καὶ ἐγὼ ὡσαύτως.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἀστείος τις, ἀπειλούμενος ἀπὸ πολλοῦ νὰ ξυλοκοπηθῇ ὑπ' ἄλλου, ὅτε τέλος αἱ ἀπειλαὶ ἐγένοντο ἔργα, ἔβαλε στεναγμὸν ἀνακουρίσεως εἰπών· «Α! τέλος πάντων! Καλλίτερα ἔτσι, ἀδελφέ· ἐγλύτωσα ἀπὸ τὸν καθημερινὸ ἐκεῖνο φόβο πού δὲ μ' ἄφινε νὰ ἴσυχάσω!»

Μεταξὺ κυρίου καὶ ὑπηρετοῦ.

— Ἄκουσε, Γιάννη, παρατηρῶ ὅτι, ἀφ' οὗτου ἀπέθανεν ἡ γυναῖκά σου, κάθε ἡμέρα εἶσαι μεθυμένος, ἐνῶ προτιήτερα μόνο δυὸ φοραὶς τὴν ἐβδομάδα, τὸ ἔκαμνες. Κύτταξε, καυμένη, γρήγορα νὰ ξαναπανδρευθῇς, γιατί ἄλλιῶς θὰ σὲ διώξω.

— Ἀχ, ἀρέντη, ἀρσέ με νὰ τὴν κλάψω ἀκόμη λίγο καιρὸ τῆ μακαρίτισσα!

Ὁ ἐξοχος ὅσον καὶ εὐφυὴς δικηγόρος Κ* ἀνέλαβε νὰ ὑπερασπίσῃ ἐν τῷ κακούργιῳ δικασίῳ φεβερὸν κακούργον, ὃν ἐν τούτοις μετ' ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ συνηγόρου, τὸ δικαστήριον καταδίκασεν εἰς θάνατον, ὅρισαν ἵνα ἡ ποινὴ του ἐκτελεσθῇ τὴν 17 τοῦ μηνὸς ἐπέτειον τῆς τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος.

Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς καταδίκης, ὁ κακούργος παραπονεῖται εἰς τὸν συνηγόρον του ὅτι δὲν κατάρθρωσε νὰ τοῦ δοθῇ δικαιοσύνη.

— Ὅσο γι' αὐτὸ, ἀπαντᾷ ὁ δικηγόρος, ἐνοῖα σου, καὶ τὴν δικαιοσύνη θὰ τὴν λάβῃς εἰς ταῖς 17 τοῦ μηνὸς.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Δύο ζώφια, μυῖα καὶ κώνωψ, περιίπταντο ἐσπέραν τινὰ ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ. Ἡ μυῖα παρατήρησε ποτήριον μέλιτος, καὶ ἐπιπτήσασα ἐκάθισεν εἰς τὸ χεῖλος αὐτοῦ καὶ ἠθέλησε νὰ πῇ· ἀλλ' ἐμπλακέντων τῶν ποδῶν αὐτῆς εἰς τὸ μέλι, ἐκ τῶν προσπαθειῶν ἃς κατέβαλεν ἵνα ἀπαλλαγῇ ἔπεσεν ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ ἐπνίγη. Ὁ κώνωψ τὴν εἶδε καὶ τὴν ἐνέπαιξε. — ὦ! ἐγὼ δὲν εἶμαι τόσο ἀνόητος νὰ ἐκτεθῶ εἰς παρόμοιον κίνδυνον, ἔλεγεν. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἀνάπτονται τὰ κηρία τῆς οἰκίας· ὁ δὲ κώνωψ γοητευθεὶς ἐκ τῆς λάμπρας ἵπταται περὶ αὐτὰ, προσεγγίζει κατὰ μικρὸν πρὸς τὴν φλόγα, καὶ κατακαίεται.

Ἀποφεύγει τις τὰ σφάλματα, εἰς τὰ ὁποῖα βλέπει ἄλλον ὑποπίπτοντα, ἀλλὰ διαπραττεῖ ἄλλα αὐτὸς ὁ ἴδιος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρὸ τινῶν ἐβδομάδων ἐγένετο ἐν Παρισίοις ἐκθεσις κυνῶν, περὶ ἧς ὁ συντάκτης γαλλικῆς ἐφημερίδος ἐπισκεψάμενος αὐτὴν γράφει τὰ ἐπόμενα περιεργα:

«Πρὸ ὀλίγου ἐπισκέφθη τὴν ἐκθεσιν τῶν σκύλων ἐν τῷ Κεραιμικῷ, καὶ ἀκόμη φανταζομαι ὅτι ὅλοι οἱ σκύλοι τοῦ κόσμου με κυνηγοῦν. Τί πλῆθος σκύλων! Εἶνε ἐκεῖ μέσα ὑπὲρ τοὺς χιλίους καὶ κάμουν ἓνα θόρυβον διαβολικόν!

— Τὸν Βάγνερ τὸν ἐπέρασαν, μοῦ εἶπεν εἰς τῶν Ἑλληνοδικῶν· ἡ μουσικὴ τοῦ μέλλοντος εἶνε τίποτε συγκρινομένη πρὸς τὰς συμφωνίας τῶν σκύλων, τὰς ὁποίας ἀκούει κανεὶς ἐδῶ!» Τῆ ἀληθείᾳ εἶνε πολὺ παραδόξοι οἱ χοροὶ αὗτοι τῶν σκύλων, εἰς τοὺς ὁποίους τὰ κυνάρια παριστάσει τοὺς ὑψιφώνους, οἱ μοιχὸι-δῶγ καὶ οἱ σκύλοι τῆς Νέας Γῆς τοὺς βαρυτόνους, οἱ μολοσσοὶ καὶ οἱ σκύλοι τῶν ὀρέων τοὺς βαθυφώνους. Οἱ οἰκουροὶ κύνας καὶ τὰ ἄβρα λαγωνικά ἐκπροσωποῦσιν ὅλους τοὺς τόνους, ἐκβαλλόντες θλιβεράς ὑλακὰς, ἱκανὰς νὰ συνταράξωσι τὰς εὐκισθήτους καρδίαις.

Ποῖα κακοφωνία! Ὅθ' ὑπέθετε κανεὶς ὅτι εὐρίσκειται εἰς τὸ χρηματιστήριον, ἐν μέσῳ μεσιτῶν, ἢ ἐν Βουλῇ, κατὰ τὴν ἡμέραν θυελλώδους συζητήσεως. Οἱ ἰδιοκτῆται τῶν σκύλων καὶ οἱ φύλακες αὐτῶν κάμουν ἐν τούτοις ὅ,τι εἰμποροῦν διὰ νὰ καθησυχάσουν τὸ ὑλακτοῦν πλῆθος. Οἱ πρῶτοι μοιράζουσι ἀφθόνους θωπείας καὶ φιλοφρονήσεις, οἱ δεῦτεροι δὲν φεῖδονται οὔτε περιποιήσεων οὔτε ἐπιπλήξεων.

Εἰς ἐκ τῶν φυλάκων, χαριτολόγος καθὼς φαίνεται, μοῦ εἶπε. — Εὐρῆκα ἐν μέσον, μετὰ τὸ ὅποσον εἰμπορῶ νὰ κάμω τοὺς σκύλους νὰ μένουν ἡσυχοὶ, καὶ εἰς εὐρεῖς ποῖον εἶνε αὐτὸ τὸ μέσον; νὰ τοῖς δίδω ὀνόματα ἀνθρώπων.

Καὶ ἐπειδὴ δὲν εἰμπορέσα νὰ κρατήσω μειδιάμα δισπιστίας,

— Νὰ, μοῦ εἶπε, παρατήρησε, θὰ κάμω δικιμῆν εἰς αὐτὸν τὸν χονδρόσκυλον.

Ὁ φύλαξ ἐπλησίασεν εἰς τὸν γαυγιζόντα σκύλον. — «Αἱ, τοῦ ἐφῶναξε, θὰ σωπάσῃς ἐπὶ τέλους, Ἀδύλας;»

Καὶ ὁ Ἀδύλας ἐσιώπησε! . . .

Τῷ ἐπρότεινα νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα ἐπὶ τοῦ πλησίον σκύλου.

— Αὐτὸς ὁ γασάπικος σκύλαρος δὲν παίρνει ἀπὸ λόγια, μοῦ εἶπε γελῶν ἓνα ζῶο μονάχα ἐγνώρισά εἰς τὴν ζωὴ μου πλέον γρυνιάρικο ἀπ' αὐτόν: τὴν πενθερά μου!»

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΡΑΪΩΑΝΗΣ

Ἀρινομένων κατὰ μέρος τῶν ἀστεισμῶν, ἡ γνώμη μου εἶνε ὅτι ἡ διεθνὴς αὕτη ἐκθεσις τῶν σκύλων εἶνε τελεία καὶ περιεργότατη. Οἱ οἰκίσκοι αὐτῶν εἶνε ἀνετοὶ καὶ κομψοί, καὶ ὅσοι ἐπισκέπτονται τὴν ἐκθεσιν διατρέχουν μετὰ ὅλην τὴν ἄνεσιν δεινροστοχίαν χιλίων τριακοσίων μέτρων μήκους, ἐστρωμένην διὰ λεπτῆς ἀμμου, ἐν μέσῳ δύο σειρῶν σκύλων παντὸς μεγέθους, παντὸς τριχώματος, καὶ παντὸς ῥυγχοῦ. Βλέπεις ἐκεῖ τύπους παντὸς γένους, ἀπὸ τοῦ κυναρίου τῆς κομῆσης Shaftesbury, τοῦ ὅμι μεγαλειτέρου ἐνὸς γρόνθου καὶ μόλις ζυγίου ζήτους 80 δράμια, μέχρι τοῦ μεγαλοπρεποῦς σκωτικοῦ λαγωνικοῦ Flying-Cloud υἱοῦ τοῦ διασῆμου Frinagh, ὁ ὁποῖος ἀπέφερε κέρδος 500,000 φράγκων εἰς τὸν λόρδον Redcliffe, τὸν εὐτυχεῖ του κτήτορα, κατὰ τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ κυνοδρομίας. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ περιφρονήσωμεν καὶ τὸν μετριόφρονα ἐκεῖνον ἐκεῖ σκύλον, εἰς τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἀπενευμήθη μεταλλιον ὑπὸ τῆς ναυαρχοσωστικῆς εταιρίας, διότι μόνος ἔσωσεν ἑξ' αὐτῶν εἰς ἓν ναυάγιον.

Οἱ Γάλλοι ὑπολείπονται κατὰ πολὺ ἀκόμη τῶν Ἀγγλων κατὰ τὴν κυνοτροφίαν. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἀνατροφή τῶν σκύλων ἐφθασεν εἰς βαθμὴν τελειότατον, ἀπὸ τῶν ὁποῖων οἱ Γάλλοι ἀπέχουσι πολὺ ἀκόμη, μετ' ὅλας τὰς προσπαθείαις αἱ ὁποῖαι καταβάλλονται ἀπὸ τινος.

Ἡ ἀνατροφή σκύλων παντὸς εἶδους ἐγένετο βιομηχανία ἐπικερδεδεσμένη ἐν Ἀγγλίᾳ· ὅλαι σχεδὸν αἱ πόλεις, αἱ ἔχουσαι σημασίαν τινὰ, κάμνουν μίαν τοῦλάχιστον ἐκθεσιν κατ' ἔτος. Μερικαὶ μεγάλαι πόλεις κάμνουν ἕως τέσσαρας. Διατηροῦν δὲ ἀμύγες καὶ τὸ αἶμα αὐτῶν οἱ Ἀγγλοὶ, διότι ἀπὸ πολλοῦ ἔχουν ἐν ἐνεργείᾳ βιβλίον καταγωγῆς τῶν σκύλων ἀνάλογον πρὸς τὸ «Stud book» τῶν ἵππων.

Κατὰ τὴν ἐν Λονδίῳ γεωπονικὴν ἐφημερίδα «Γην» τὸ παλαιότατον δένδρον ἐν τῇ ὑψηλίῳ εἶνε τὸ λεγόμενον «Βῶ» ἐν τῇ ἱερᾷ πόλει Ἀμαρύντῃ τῆς Βίρμας, φυτευθὲν 288 ἔτη πρὸ Χριστοῦ. Ἡ παλαιότης τοῦ δένδρου εἶνε ἀποδεδειγμένη δι' ἐγγράφων ἱστορικῶν. Λέγεται δὲ, ὅτι εἶνε κλάδος συκῆς, ὑφ' ἣν ἀνεπαύθη ἐν Οὐρομέλῃ ὁ Βούδας ἀποθεσόμενος.

Περὶ τῶν ἐκατομμυριοῦχων τῆς Μ. Βρετανίας ὁ Θεατὴς τοῦ Λονδίνου ἔγραφε· «Πρὸ δέκα ἐτῶν ἐδημοσιεύσαμεν καταλόγον βρετανικῶν περιουσιῶν, αἵτινες ὑπερέβαινον τὰ 250,000,000 λιρῶν, περιήλθον δὲ διὰ τελευτῆς τῶν κτητόρων εἰς χεῖρας ἐτέρων. Ἐκ τοῦ καταλόγου ἐκεῖνου ἐφάνη, ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα ἐτελεύτησαν 10 ἄνδρες καταλιπόντες

1,000,000,53 ὑπὲρ τὸ ἡμισυ ἑκατομμύριον καὶ 160 ὑπὲρ τὰς 250,000 λιρῶν. Ὑπεσχόμεθα δὲ τότε, ὅτι θὰ δημοσιεύσωμεν αὐτῆς τὸν κατάλογον μετὰ παρέλευσιν δέκα νέων ἐτῶν. Ἐκπληττόμεθα ἐπὶ ταῖς ἀριθμοῖς· μόνον 13 κατέλιπον οὐσίαν μείζονα ἐνὸς ἑκατομμυρίου, μόνον 65 ὑπὲρ τὸ ἡμισυ ἑκατομμύριον, μόνον 195 ὑπὲρ τὰς 250,000 λιρῶν. Κατὰ 30 τοῖς 100 ἠϋζήθη ἡ πληθὺς τῶν ἑκατομμυριούχων, κατὰ 6 τοῖς 100 ἡ τῶν πορισαιμένων ἡμισυ ἑκατομμύριον, κατὰ 18 τοῖς 100 ἡ τῶν κερδησάντων ἐν πέταρτον ἑκατομμυρίου. Περιεμένομεν διπλασίονας ἀριθμούς. Ὁ πλουσιώτατος τῶν ἀρτίως ἐν Ἀγγλίᾳ τελευτησάντων ἦτο ὁ βαρὼν Δ. Ν. Ροτσίλδ, καταλιπὼν 2,700,000. Μετὰ τοῦτον ἔρχεται ὁ ἐν Λιβερπούλ Πέμβερτων, κεκτημένος οὐσίαν 1,900,000 λιρῶν.

Ἐν Ἀγίῳ Ἰωάννῃ τῷ Ρέντῃ, γράφει ἡ Παλιγγερεσία, διαμένει ὑπέργηρως τις καλογραῖα, ὀνόματι Πελαγία, χήρα Ἀνδρικοῦ Πολιτάκη, διατρέχουσα ἡδὴ τὸ 118^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, γεννηθεῖσα ἐνταῦθα κατὰ τὸ ἔτος 1765, καὶ τεκοῦσα μετὰ τοῦ μόνου συζύγου τῆς 15 τέκνα, ἐξ ὧν ἀπᾶς διδυμα, ἦτοι 12 ἄρρενα καὶ 3 θήλεα, ἅτινα, ἐκτὸς δύο, ἀπεβίωσαν εἰς μικρὰν ἡλικίαν, ἐγένετο δὲ καλογραῖα πρὸ 52 ἐτῶν, καί ὡς τοιαύτη ζῆ, διανύσασα τὸν τοιοῦτον βίον, τὸ πρῶτον ἐν τῷ κατὰ τὴν συνοικίαν Ψυρρῇ ναφῷ τοῦ ἀγίου Δημητρίου ἐπὶ 6 ἔτη, κατόπιν ἐν Δαφνίῳ 32, ἐν Κευτσουκάρῃ 8 καὶ τὸ ἕκτον ἡδὴ ἔτος διατρέχει ἐν Ρέντῃ· εἶνε ὑγιής καὶ ἀρετὰ εὐρωστος, περιπατεῖ καλῶς καὶ ἀνευ βακτηρίας, μεταβαίνει εἰς Πειραιᾶ πεζῇ, τρώγει καλῶς, ἐνήστευεν ἐξ ἀρχῆς καὶ νηστεύει τρις τῆς ἐβδομάδος κατὰ Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν, τηρεῖ αὐστηρῶς τὰς Τεσσαρακοστὰς, βλέπει καὶ ἀκούει καλῶς· εἶχε δὲ μέχρι πρὸ 2 ἐτῶν, ὅτε ἀπεβίωσεν ἐν προκεχωρημένῃ ἡλικίᾳ ὁ μόνος ἐπιζήσας υἱὸς τῆς, ὀξείαν τὴν ὄρασιν, ἣτις ἠλαττώθη ὡς ἐκ τῶν δακρύων, ἃ ἔχυσεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ υἱοῦ τῆς τούτου· φέρει δὲ ὑπὸ τὴν σιαγόνα τρίχας ἐν εἴδει μικροῦ ὑπογενείου· διατηρεῖ ἐν γένει τὰς αἰσθήσεις τῆς καλῶς, ὀμιλεῖ δὲ καλῶς καὶ τὴν ἀλβανικὴν.

Ἐν Λονδίῳ εἰς κοινὴν θέαν παρέχεται ἀπὸ τινος μικρὰ κόρη ἐπταετίας, ὀνόματι Krao, πολλὴν ἔχουσα ὁμοιότητα πρὸς πίθηκον. Ὀλόκληρον τὸ σῶμα αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ τριχῶν μαύρων, τραχειῶν καὶ λεῖων· αἱ γνάθοι τοῦ προσώπου αὐτῆς εἰσὶ λίαν προτεταμέναι· δύναται νὰ προεκτείνῃ τὰ χεῖλη αὐτῆς ὅσον καὶ ὁ πίθηκος ριμπατζῆς, οἱ δὲ μορφαμοὶ αὐτῆς, ὅταν παροῦνται, εἶνε χαρακτηριστικώτατοι· τέλος ὁ εἰς τῶν ποδῶν αὐτῆς ἔχει τὴν εὐκαμ-

ψίαν χειρὸς καὶ δύναται δι' αὐτοῦ νὰ λαμβάνῃ ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ τὰ ἐλάχισα τῶν πραγμάτων.

Ἐκ τῶν ἰδιαζόντων ὅλως τούτων χαρακτηριστικῶν ὁρμηθέντες τινὲς ἀπεφάναντο ὅτι ἡ μικρὰ Krao εἶνε διάμεσον τι ἐν μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πίθηκου, τὸ δὲ ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ ματαίως ἐπὶ τοσοῦτον ἀναζητηθέν. Ἀλλὰ δὲν ἔχουσι δίκαιον, διότι ὁ κ. Keane, ὁ σοφὸς Ἀγγλος ἀνθρωπολόγος, ἐξετάσας τὸν περιεργον τοῦτον τύπον κατέταξεν εἰς τὸ γένος Ἀνθρώπος. Πράγματι, οὐ μόνον τὴν ἐναρθρον γλώσσαν κέκτηται ἡ Krao καὶ προφέρει μάλιστα καὶ ἀγγλικὰς τινὰς λέξεις, ἀλλὰ πολλὰ ἄλλα παρουσιάζει χαρακτηριστικὰ οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἀφίνοντα περὶ τῆς συγγενείας αὐτῆς πρὸς τὰς ἄλλας ἀνθρωπίνας φυλάς.

Ἡ Krao προέρχεται ἐκ τῶν ἐνδοτάτων τῆς Ἰνδοκίνας, ἐκ τοῦ Λάος· οἱ γονεῖς αὐτῆς ἦσαν ὁμοίως τριχωτοί, καθὰ φαίνεται ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Bork ληφθέντων φωτογραφημάτων. Ἐπὶ τῶν δύο τούτων παραδειγμάτων στηριζόμενος ὁ Keane περᾶται ν' ἀποδείξῃ, ἐν ἄρθρῳ ἀρτί δημοσιευθέντι ἐν τῇ «Φύσει», ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος κόρη εἶνε τεκμήριον τῆς θεωρίας αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὸ Λάος ὑπάρχει φυλὴ ἀνθρώπων, διὰ τριχωτῶν, ἀναλόγων ἰσως πρὸς τοὺς Αἴρος τῆς Γέσσος καὶ τῆς Σαχελίνης. Τοῦτο ἄλλως τε οὐδὲν προστίθειν εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν ὅλως ἐνδιαφέρον, τὸ ὅσατα διεγείρει ἡ μικρὰ Krao, ἣτις καίτοι ταχθεῖσα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνθρωποειδῶν, εἶνε ἀξία τῆς μελέτης πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων περὶ τοῦ ζητήματος τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς συγκρίσεως αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀρχεγόνους τύπους.

Ἐκ τῶν ἐσχάτως ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῶν ἐμμέσων φύρων συνταχθέντων πινάκων καταφαίνεται ὅτι τῷ 1882 ἐν Γαλλίᾳ ἡ πώλησις τοῦ καπνοῦ ἠϋξήσε σπουδαίως ἐν σχέσει πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη. Τὸ κράτος εἰσέπραξεν εἰς στρογγύλους ἀριθμούς πεντήκοντα πέντε ἑκατομμύρια ἐκ σιγάρων, δέκα ἑπτὰ ἑκατομμύρια ἐκ σιγαρέτων, ἐβδομήκοντα ὀκτώ ἑκατομμύρια ἐκ ταμβάκου, ἑκατὸν ἐξήκοντα ἑκατομμύρια ἐκ τοῦ συνήθους καπνοῦ, καὶ ἑπτὰ ἑκατομμύρια ἐκ μασωμένου καπνοῦ, μὴ ὑπολογιζομένων εἰκοσι τριῶν ἑκατομμυρίων ἀπερ εἰσέπραξεν ἐκ καπνοῦ εἰς ταπεινὰς τιμὰς πωληθέντος, καὶ ἐξ ἑκατομμυρίων ἐκ ταμβάκου κατεσκευασθέντος ἐκ δαυκίων· δῆλα δὲ ἐν συνόλῳ εἰσέπραξεν ὑπὲρ τὰ τριακόσια πενήκοντα ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν κατὰ μέσον ὄρον, ἐν σχέσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς Γαλλίας, ἀναλογούσιν εἰς ἕκαστον τῶν κατοίκων αὐτῆς δέκα φράγκα.